

Udkast

Forslag

til

**Lov om ændring af værnepligtsloven, lov om forsvarets personel
og forskellige andre love**

(Fuld ligestilling mellem kvinder og mænd i relation til værnepligt, indførelse af mulighed for værnepligtige befalingsmænd m.v.)

§ 1

I værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overalt i loven ændres »han« til: »den pågældende«.
2. I § 1, stk. 1, ændres »mand« til: »statsborger«.
3. I § 3, stk. 1, ændres »Mænd« til: »Den«.
4. I § 3, stk. 2, 1. pkt., ændres »udenlandske mænd« til: »udlændinge«.
5. I § 6, nr. 3, og § 26, stk. 1, ændres »ham« til: »den pågældende«.
6. I § 13 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:
»Stk. 5. Forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.«
Stk. 5 bliver herefter stk. 6.
7. I § 19, 1. pkt., ændres »ham« til: »den værnepligtige«, og »hans« ændres til: »den værnepligtiges«.
8. § 21 a ophæves.

§ 2

I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret bl.a. ved lov nr. 328 af 30. marts 2019 og senest ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 1. og 2. pkt., udgår »af linjen og reserven«, og i § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres »værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår« til: »værnepligtige menige«.

2. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter stk. 2, herunder om inddeling af personel af linjen og reserven.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

3. I § 4, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »24 måneder«: »for værnepligtige menige og 36 måneder for værnepligtige løjtnanter og sergenter«.

4. I § 4 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 3. Forsvarskommandoens underliggende myndigheder kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 3 kan påklages til Personelkommandoen. Klager over afgørelser skal være indgivet skriftligt inden to uger efter, at afgørelsen er meddelt. Personelkommandoens afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.

5. I § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtstilignende vilkår«.

6. § 9 a ophæves.

§ 3

I beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overskriften før § 54 a ophæves.

2. §§ 54 a og 54 b ophæves.

3. I § 60, stk. 1, ændres »han« til: »den pågældende«.

4. I § 60, stk. 3, ændres »ham« til: »den pågældende«.

§ 4

I lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 6, stk. 1, ændres »han« til: »den pågældende«.

§ 5

I lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, jf. lovbekendtgørelse nr. 428 af 30. september 1980, som ændret ved § 13 i lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 3, 1. pkt., § 3, stk. 2, 1. pkt., og § 4, stk. 1, 1. pkt., ændres »han« til: »den pågældende«.
2. I § 2, stk. 3, 1. pkt., ændres »ham« til: »den pågældende«.

§ 6

I lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, nr. 1, udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.
2. I § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.
3. I § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., ændres »han« til: »den pågældende«.
4. I § 8 udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

§ 7

I lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 152 af 20. februar 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 44, stk. 3, udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår,«.
2. I § 44, stk. 4, udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab«.

§ 8

I lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 24. august 2017, som ændret ved § 27 i lov nr. 1711 af 27. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, stk. 1, 2. pkt., og to steder i § 6, stk. 3, 2. pkt., ændres »han« til: »den pågældende«.
2. I § 6, stk. 3, 2. pkt., ændres »ham« til: »den pågældende«.

§ 9

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2025, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. Værnepligtslovens krav om obligatorisk fremmøde til Forsvarets Dag finder anvendelse for kvinder, der fylder 18 år på eller efter den 1. juli 2025.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. januar 2026. For de pågældende finder de hidtil gældende regler anvendelse. Aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår med møde til første samlede tjeneste den 1. januar 2026 eller senere bortfalder.

Stk. 4. Lovens § 2, nr. 4, finder anvendelse for værnepligtige, der på eller efter den 1. juli 2025 indgår aftale om at aftjene første samlede tjeneste.

Stk. 5. Regler udstedt i medfør af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 13, stk. 6, i værnepligtsloven, jf. denne lovs § 1, nr. 6.

Stk. 6. Regler udstedt i medfør af § 4, stk. 3 og 4, i lov om forsvarrets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 4, stk. 5 og 6, jf. denne lovs § 2, nr. 4.

§ 10

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. §§ 1-5 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske eller de grønlandske forhold tilsiger.

Stk. 3. § 8 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Forsvarets Dag
 - 2.1.1.2. Værnepligtstjeneste
 - 2.1.1.2.1. Overordnet ramme for mænd og kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste
 - 2.1.1.2.2. Fortrydelsesret og opsigelsesvarsler
 - 2.1.1.2.3. Udsættelse, fritagelse og hjemsendelse
 - 2.1.1.2.4. Straf og disciplinarmidler for ulovlig udeblivelse
 - 2.1.1.2.5. Erstatning for tilskadekomst m.v. og arbejdsmiljø
 - 2.1.1.2.6. Sundhedsydelse
 - 2.1.1.2.4. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.1.1.2.5. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Fritagelse for at møde til Forsvarets Dag
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål
4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Klimamæssige konsekvenser
9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Danmark står i en ny sikkerhedspolitisk situation efter Ruslands invasion af Ukraine. Det er derfor afgørende, at Danmark styrker Forsvaret, så det matcher de udfordringer, som Danmark og vores allierede i NATO står overfor nu og i fremtiden. Det er således afgørende, at NATO har en stærk og troværdig afskrækkelses- og forsvarsprofil, og at Danmark i endnu højere grad bidrager hertil.

Med henblik på at styrke opbygningen af dansk forsvar har regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti den 30. april 2024 indgået anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033. Aftalen vedrører bl.a. et initiativ om en styrket værnepligt, som bl.a. skal sikre, at værnepligtige i højere grad end i dag kan indgå i Forsvarets operative opgaveløsning og styrke Danmarks mobiliseringsevne.

Dette lovforslag har til formål at gennemføre dele af initiativet om en styrket værnepligt. Der er tale om de dele, som dels kræver lovændringer, dels vurderes at være tidskritiske for styrkelsen af værnepligten. Visse andre dele af initiativet, såsom moderniseringen af Forsvarets Dag, vil blive gennemført ved et separat lovforslag, når der er foretaget supplerende analyser.

Det følger af anden delaftale, at værnepligtige befalingsmænd i form af løjtnanter og sergenter genindføres med henblik på bl.a. at kunne frigive fastansatte løjtnanter og sergenter til anden tjeneste og for at kunne styrke Forsvarets evne til mobilisering under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Lovforslaget har bl.a. til formål at skabe hjemmel til, at værnepligtige, der uddannes til løjtnant eller sergent, anses for at være befalingsmænd. I overensstemmelse med anden delaftale vil anvendelsen af værnepligtige, herunder værnepligtige befalingsmænd, i videst muligt omfang skulle baseres på frivillighed. Forsvarsministeriet forventer, at der vil være tilstrækkeligt med kvalificerede værnepligtige, som ønsker at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant, til at imødekomme Forsvarets behov, hvorfor det ikke på nuværende tidspunkt vurderes nødvendigt at indføre en ordning, hvorefter værnepligtige kan beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant. Henset til, at Forsvaret har brug for langt flere værnepligtige sergenter end værnepligtige løjtnanter, kan det imidlertid ikke udelukkes, at der vil være behov for at beordre værnepligtige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent. Med lovforslaget skabes der derfor hjemmel til, at Forsvarskommandoens underliggende myndigheder kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med kvalificerede frivillige, der ønsker at aftjene værnepligtstjenesten som sergent.

Der vil desuden med lovforslaget blive skabt hjemmel til, at tjenestetiden for værnepligtige befalingsmænd vil være 36 måneder, således at det sikres, at der – efter en 24 måneders første samlet tjeneste – vil kunne ske indkaldelse til efterfølgende tjeneste i op til 12 måneder under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Lovforslaget har endvidere bl.a. til formål at indføre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten. Kvinder melder sig i stigende grad til at gøre værnepligtstjeneste, og i dag udgør kvinder lige under en fjerdedel af dem, der gør værnepligtstjeneste. Det er en

meget positiv udvikling, og det er forventningen, at en fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten vil bidrage yderligere til denne udvikling.

Det følger af anden delaftale under forsvarsforliget, at værnepligten skal moderniseres i relation til ligestilling mellem mænd og kvinder, således at alle uanset køn fremover skal være forpligtede til at møde til og deltage i Forsvarets Dag, ligesom kvinder, der melder sig frivilligt til at aftjene værnepligtstjeneste, skal aftjene tjenesten på samme vilkår som mænd.

Anden delaftale under forsvarsforliget suppleres i øvrigt af aftale om fuld ligestilling i værnepligten under forsvarsforliget 2024-2033, som regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti har indgået den 30. april 2024. Det følger heraf, at der indføres fuld ligestilling mellem køn i relation til værnepligten, således at alle – uanset køn – skal trække et lodtrækningsnummer på Forsvarets Dag og skal kunne tvangsindkaldes til at aftjene værnepligtstjeneste, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, når fordelingen af værnepligtige foretages. Efter aftale om fuld ligestilling i værnepligten skal den lovgivning, der skal gennemføre den politiske aftale, vedtages i indeværende valgperiode med henblik på ikrafttrædelse efter næste folketingsvalg, det vil sige den 1. januar 2027.

Ændringen i den sikkerhedspolitiske situation har imidlertid medført, at der efterfølgende er opnået politisk enighed om, at indføre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten allerede fra den 1. juli 2025.

Lovforslaget indeholder desuden et forslag om, at forsvarsministeren fremover kan fastsætte regler om, at nærmere fastsatte årgange af værnepligtige helt eller delvist kan fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet. Dette forslag er ikke en del af de politiske aftaler.

Baggrunden for forslaget er, at COVID-19-pandemien bevirkede, at Forsvarets Dag i en længere periode ikke kunne gennemføres i samme omfang som normalt, og der opstod som følge heraf et større efterslæb af værnepligtige, der skulle være mødt til Forsvarets Dag. De værnepligtige, der har haft ønske om at møde til Forsvarets Dag, har dog løbende fået mulighed herfor. På nuværende tidspunkt er der imidlertid en stor gruppe af øvrige værnepligtige, der afventer at blive indkaldt til Forsvarets Dag.

En fastholdelse af mødepligten til Forsvarets Dag for de værnepligtige, der afventer at blive indkaldt hertil, vurderes at være uhensigtsmæssig. Det skal ses i lyset af, at Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige har været dækket af mænd og kvinder, der meldte sig frivilligt til at gøre værnepligtstjeneste. Henset til den høje frivillighedsgrad blandt de unge, har der ikke været indkaldt værnepligtige til værnepligtstjeneste, som ikke selv har haft et ønske herom, og de værnepligtige, der mangler at komme til Forsvarets Dag som følge af COVID-19, ville således alligevel ikke – såfremt de var mødt hertil – være blevet indkaldt til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Forsvarets Dag

Efter § 1, stk. 1, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, er enhver dansk mand undergivet værnepligt (værnepligtig). Det indebærer bl.a., at han efter værnepligtslovens § 13, stk. 1, 1. pkt., skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori han fylder 18 år.

Indholdet af Forsvarets Dag er nærmere reguleret i § 7, stk. 1, og kapitel III i værnepligtsloven og består for de værnepligtige af en række forskellige elementer.

Det følger af værnepligtslovens § 7, stk. 1, 1. pkt., at på Forsvarets Dag orienteres de værnepligtige om de forskellige tjenesteforhold samt muligheder for indkaldelse, uddannelse og ansættelse. Efter afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven er det hensigten at give deltagerne en grundig præsentation af Forsvaret og redningsredskabet samt en orientering om Hjemmeværnet og det frivillige virke i redningsberedskabet, herunder Beredskabsstyrelsens frivillige indsatsstyrke, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger, at præsentationen bl.a. vil omfatte information om værnepligtstjeneste, ansættelses-, uddannelses- og karrieremuligheder, reaktionsstyrkekontrakter mv., samt at der i den udstrækning den enkelte ønsker det, vil være mulighed for individuel vejledning.

Efter værnepligtslovens § 7, stk. 1, 2. pkt., gennemføres der på Forsvarets Dag tillige session, der bedømmer og udskriver de værnepligtige til værnepligtstjeneste.

Det er i en række bestemmelser i værnepligtsloven forudsat, at den bedømmelse, der skal foretages i forbindelse med Forsvarets Dag, er med henblik på at afklare den enkeltes egnethed til værnepligtstjeneste. Til brug for sessionsbedømmelsen skal de værnepligtige efter værnepligtslovens § 14, stk. 1, 1. pkt., underkaste sig lægeundersøgelser samt prøver og undersøgelser af anden art, ligesom de skal give de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten. Efter værnepligtslovens § 14, stk. 1, 2. pkt., kan sessionen, hvis det skønnes nødvendigt for sessionsbehandlingen, afkræve anden myndighed oplysninger om de værnepligtiges straffbare forhold og helbredsforhold og kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Det fremgår af bemærkningerne til lovens § 14, stk. 1, 2. pkt., at inden sessionsbehandlingen udsendes bl.a. et helbredsspørgehæfte til alle værnepligtige, jf. Folketingstidende 1992-93, tillæg A, spalte 4325. Efter bemærkningerne til bestemmelsen indeholder hæftet en lang række spørgsmål, navnlig om den værnepligtiges helbredsmæssige forhold, som er relevante for bedømmelsen af egnetheden til værnepligtstjeneste, og i hæftet opfordres den værnepligtige til at underskrive en erklæring om, at han har besvaret de stillede spørgsmål så fyldestgørende og rigtigt som muligt samt om, at han giver tilladelse til, at sessionslægen indhenter flere oplysninger om hans helbredstilstand fra læger/sygehuse, hvis det skønnes nødvendigt.

I dag er store dele af den forudgående sessionsbehandling digitaliseret. Det omtalte helbreds-spørgehæfte er således et elektronisk helbredsspørgeskema, der udfyldes og indsendes digitalt af den værnepligtige forud for Forsvarets Dag.

På baggrund af sessionsbedømmelsen udskriver sessionen de værnepligtige til værnepligtstjeneste. Udskrivelsen omfatter alle værnepligtige, der ikke findes at have sådanne svagheder eller mangler, at de varigt er uegnede til al værnepligtstjeneste, ligesom sessionen inddeler de udskrevne værnepligtige i egnede og begrænset egnede, jf. værnepligtslovens § 18, stk. 1.

Endelig trækker de værnepligtige efter værnepligtslovens § 20 et lodtrækningsnummer på sessionen til brug ved fordelingen, jf. kapitel IV. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen omtaler den lodtrækning, som er afgørende for den senere fordeling af værnepligtige efter værnepligtslovens § 23, jf. Folketingstidende 1979-80, tillæg A, spalte 2903.

Forsvarsministeren fastsætter efter værnepligtslovens § 7, stk. 1, 3. pkt., regler for afholdelsen af Forsvarets Dag, herunder for sessionernes forretningsgang, ligesom forsvarsministeren efter lovens § 17, stk. 1, fastsætter nærmere regler om afholdelse af Forsvarets Dag, herunder sessionens bedømmelse af de værnepligtiges egnethed til værnepligtstjeneste og om udskrivningen. Bemyndigelserne er udmøntet i bekendtgørelse nr. 66 af 11. januar 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv.

En værnepligtig, som efter værnepligtslovens § 13 er pålagt at møde til Forsvarets Dag, og som uden lovligt forfald udebliver herfra, kan ved politiets hjælp fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen, jf. lovens § 16, og straffes for udeblivelsen efter lovens § 34. Derudover kan værnepligtige straffes efter værnepligtslovens § 34, såfremt de ikke til brug for sessionsbedømmelsen vil lade sig underkaste lægeundersøgelser samt prøver og undersøgelser af anden art eller give de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten.

Forsvarsministeren kan efter værnepligtslovens § 13, stk. 4, give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år, såfremt de opfylder betingelserne i lovens § 27. Det følger af værnepligtslovens § 27, at udskrevne værnepligtige kan gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem.

Værnepligtsloven indeholder derimod ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

Kvinder er – i modsætning til mænd – ikke forpligtede til at møde til Forsvarets Dag, men enhver dansk kvinde inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet, jf. værnepligtslovens § 21 a.

Det fremgår af bemærkningerne til lovens § 21 a, at bestemmelsen har til formål, at kvinder med dansk indfødsret inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år, såfremt de har bopæl her i landet, samt at kvinderne inviteres til at deltage i Forsvarets Dag efter samme retningslinjer, som mænd indkaldes til Forsvarets Dag, jf. Folketingstidende

2005-06, tillæg A, side 671. Det fremgår af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger, at kvindernes mulighed for at deltage i Forsvarets Dag gør, at kvinderne også kan deltage i sessionen efter samme retningslinjer som de værnepligtige mænd, idet kvinderne dog ikke skal trække et lodtrækningsnummer, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger, at dette er begrundet i, at egnede kvinder kun indkaldes til tjeneste på værnepligtstilsvarende vilkår, såfremt de frivilligt indgår aftale herom.

Kvinder, der ønsker at deltage i Forsvarets Dag, modtager – på tilsvarende vis som mænd – et elektronisk helbredsspørgeskema, som de kan udfylde forud for Forsvarets Dag.

2.1.1.2. Værnepligtstjeneste

2.1.1.2.1. Overordnet ramme for mænd og kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste

Efter § 1, stk. 1, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, er enhver dansk mand undergivet værnepligt (værnepligtig). Det indebærer bl.a., at han – udover at være forpligtet til at møde til og deltage i Forsvarets Dag – med de begrænsninger, der følger af værnepligtsloven, skal gøre værnepligtstjeneste, der består i 1) tjeneste i forsvaret, 2) tjeneste i redningsberedskabet, 3) bistandsarbejde i udviklingslande eller 4) civilt arbejde efter den særlige lovgivning herom, jf. værnepligtslovens § 2, stk. 1.

Værnepligtige, der udskrives til værnepligtstjeneste på Forsvarets Dag, kan vælge at indgå aftale om at aftjene værnepligtstjeneste i medfør af værnepligtslovens § 21.

Efter lovens § 21 kan forsvarsministeren bestemme, at udskrevne værnepligtige, der ønsker at gøre værnepligtstjeneste i forsvaret eller i det statslige redningsberedskab, kan indgå aftale om at blive indkaldt forud for øvrige værnepligtige. Det gælder uanset, om de værnepligtige er inddelt i egnede eller begrænset egnede efter lovens § 18, stk. 1, 2. pkt., og uanset udfaldet af lodtrækningen efter lovens § 20. Det fremgår af afsnit 4 i de almindelige bemærkninger, at der i begrebet "frivillig værnepligt" ligger, at den udskrevne værnepligtige over for fordelingsmyndigheden giver afkald på fritagelsesmuligheden ved indgåelse af en aftale om værnepligt, jf. Folketingstidende 1979-80, tillæg A, spalte 2896. Det fremgår desuden af de almindelige bemærkninger, at fordelingsmyndigheden til gengæld giver tilsagn om at indkalde den værnepligtige på det tidspunkt og på det sted, som han selv har ønsket. Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger, at det med værnepligtslovens § 21 markeres, at ordningen hviler på en aftale mellem den værnepligtige og fordelingsmyndigheden.

Værnepligtslovens § 21 er udmøntet i bekendtgørelse nr. 67 af 11. januar 2017 om fordeling af udskrevne værnepligtige og behandling af oplysninger om udskrevne værnepligtiges strafbare forhold mv. Bekendtgørelsen fastsætter bl.a. nærmere rammer for aftaler om værnepligtstjeneste.

Efter værnepligtslovens § 22 fordeler forsvarsministeren de udskrevne værnepligtige til forsvaret og til redningsberedskabet og fastsætter regler om fordeling af de værnepligtige efter lovens § 23. Det følger således af værnepligtslovens § 23, stk. 1, at de udskrevne værnepligtige, der har indgået aftale om indkaldelse efter lovens § 21, fordeles forlods i overensstem-

melse med deres ønsker om særligt mødetidspunkt og mødested. Herefter foretages fordelingen således, at værnepligtige, der er udskrevet som egnede, udtages frem for værnepligtige, der er udskrevet som begrænset egnede, og således, at de lavere lodtrækningsnumre inden for hver af disse kategorier udtages frem for de højere, jf. værnepligtslovens § 23, stk. 2.

I tilfælde, hvor der ikke er tilstrækkeligt med værnepligtige, der har indgået aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil værnepligtige således kunne pålægges at skulle aftjene værnepligtstjeneste på baggrund af fordelingen efter værnepligtslovens § 23, stk. 2.

Værnepligtige, der skal aftjene værnepligtstjeneste – uanset om det er efter aftale eller efter pålæg – omfattes af forskellig lovgivning, der regulerer forhold knyttet til selve værnepligtstjenesten. På hvilken måde og under hvilke former selve aftjeningen af værnepligtstjenesten skal foregå, er for de værnepligtige som udgangspunkt reguleret i lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006 med senere ændringer, og beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018 – samt administrative forskrifter, der er udstedt i medfør heraf – som hver især knytter sig til den tjeneste, den værnepligtige skal aftjene.

Lov om forsvarets personel regulerer værnepligtstjenesten for de værnepligtige, der gør tjeneste i Forsvaret. Af § 4, stk. 1-3, i lov om forsvarets personel følger således bl.a. bestemmelser om tjenestetidens længde for de værnepligtige, uddannelsen af de værnepligtige under tjenesten og tjenestens tilrettelæggelse, samt hvordan de værnepligtige skal aflønnes i forbindelse med værnepligtstjenesten. Derudover indeholder §§ 7-9 i lov om forsvarets personel bestemmelser omkring bl.a. hjemsendte værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde. I medfør af en række af bestemmelserne er der bl.a. udstedt bekendtgørelse nr. 1648 af 13. november 2020 om tjenestetid for værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår i Forsvaret. For de værnepligtige, der gør tjeneste i Beredskabsstyrelsen, er længden af deres tjenestetid, uddannelse og tjenestens tilrettelæggelse samt aflønning reguleret i beredskabslovens § 48 og §§ 52 og 53. Derudover indeholder beredskabslovens § 54 regler om de værnepligtiges pligt til at stå til rådighed for redningsberedskabet, herunder i katastrofetilfælde. I medfør af bestemmelserne er der udstedt bekendtgørelse nr. 41 af 21. januar 1998 om personel i redningsberedskabet m.v. med senere ændringer.

Det fremgår af bemærkningerne til § 4, stk. 1, 2. pkt., i lov om forsvarets personel, at Forsvarets behov for værnepligtige er styrende for antallet af bl.a. unge mænd, der indkaldes til at aftjene værnepligtstjeneste, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4974.

Kvinder, der har deltaget i Forsvarets Dag, og som er vurderet egnede eller begrænset egnede, og som ønsker at gøre værnepligtstjeneste, indgår – i modsætning til mænd – individuelle kontrakter om ansættelse på værnepligtislignende vilkår, der fastsætter på hvilken måde og under hvilke former selve aftjeningen af værnepligtstjenesten skal foregå. Det følger af kontrakterne, at ansættelserne sker i henhold til de respektive kollektive aftaler og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret. Cirkulæret fastsætter bl.a. regler om værnepligtssløn under den første samlede tjeneste, feriegodtgørelse og regler om friheder, herunder arbejdstidsregler.

Kvinder, der ansættes på værnepligtislignende vilkår, er i dag omfattet af det arbejdsretlige system. Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) har forhandlingsretten for kvinder,

der gør værnepligtstjeneste i hæren. Kvinderne er omfattet af Hovedaftale mellem Finansministeriet og statsansattes kartel, overenskomstsektionen, jf. cirkulære nr. 195 af 27. november 1991. HKKF har indgået overenskomstaftale med Personelkommandoen for konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever samt korporaler af linjen og reserven i hæren, jf. cirkulære nr. 9011 af 22. november 2024, som også gælder for ansatte på værnepligtslignende vilkår i hæren. Centralforeningen for Stampersonel (CS) har forhandlingsretten for de resterende kvinder, der ikke gør værnepligtstjeneste i hæren. Kvinderne er omfattet af hovedaftalen mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og CO10, Centralorganisationen af 2010 (LC/CO10 – hovedaftalen), jf. cirkulære nr. 9428 af 8. september 2011. CS har desuden tiltrådt Fællesoverenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og Centralorganisationen af 2010, jf. cirkulære nr. 9061 af 6. februar 2025.

Der er desuden for kvinder på værnepligtslignende vilkår indgået aftaler mellem Personelkommandoen og henholdsvis HKKF og CS om ansættelse på værnepligtslignende vilkår i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen. Aftalerne fastsætter bl.a., at kvinder ansættes tidsbegrænset, at ansættelseslængden svarer til den tjeneste, som er fastsat for værnepligtige inden for det pågældende værn, korps, tjenestegren eller i Beredskabsstyrelsen. Endelig fastsætter aftalerne, at kvinder på værnepligtslignende vilkår ydes samme løn og ydelser og er underlagt samme vilkår i forhold til tjenestens omfang, indkvartering, arbejdstid, ferieorlov m.v., som gælder for tilsvarende værnepligtige.

Det fremgår af afsnit 2.2 i de almindelige bemærkninger og af bemærkningerne til § 4, stk. 1, 2. pkt., i lov om forsvarets personel, at kvinder, der indgår aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, erstatter et tilsvarende antal værnepligtige, men antallet af kvinder, der antages, afhænger af antallet af egnede ansøgere og Forsvarets behov for personel, og der er således ikke et retskrav på at blive antaget på værnepligtslignende vilkår, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4965 og 4974.

Aftalerne om ansættelse på værnepligtslignende vilkår regulerer ikke den del af værnepligtstjenesten, der vedrører tiden efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste. De pligter, der påhviler kvinderne efter hjemsendelsen, er derimod reguleret i henholdsvis lov om forsvarets personel og beredskabsloven samt administrative forskrifter udstedt i medfør heraf. Hjemsendte kvinder, der har aftjent første samlede tjeneste i Forsvaret, er således – på tilsvarende vis som mænd – omfattet af §§ 7-9 i lov om forsvarets personel om pligt til at forrette tjeneste i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, mens hjemsendte kvinder fra Beredskabsstyrelsen er omfattet af § 54, jf. § 54 a i beredskabsloven, om de værnepligtiges pligt til at stå til rådighed for redningsberedskabet, herunder i katastrofetilfælde.

Efter værnepligtslovens § 4 kan den, der ved dansk eller fremmed domstol er idømt ubetinget straf af fængsel i mindst 30 dage eller foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68-70, af sessionen udelukkes fra værnepligtstjeneste, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten. Værnepligtige, der har afsluttet den første samlede tjeneste, kan desuden efter værnepligtslovens § 4 a undlades genindkaldt, såfremt de i § 4 nævnte omstændigheder er til stede. Kvinder, der ønsker at indgå aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil i forbindelse med aftaleindgåelsen skulle give samtykke til, at der kan indhentes de ovennævnte oplysninger. Der gælder imidlertid ikke en tilsvarende mulighed for at undlade at genindkalde kvinder, der har afsluttet den første samlede tjeneste.

2.1.1.2.2. Fortrydelsesret og opsigelsesvarsler

For værnepligtige, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, gælder der – i modsætning for værnepligtige, der pålægges at aftjene værnepligtstjeneste – en fortrydelsesret. Det fremgår således af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven, at det er hensigten, at mænd, der har indgået aftale om "frivillig værnepligt", gives en kortere fortrydelsesret, således at deltagere i Forsvarets Dag, der eksempelvis indgår en aftale på selve dagen, har mulighed for efterfølgende at annullere den indgåede aftale, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Aktuelt gives værnepligtige en fortrydelsesret på fire uger fra aftalens underskrivelse. Efter fortrydelsesfristens udløb kan aftalen ikke opsiges af den værnepligtige.

For kvinder på værnepligtstilsvarende vilkår indgås de individuelle kontrakter i dag med mulighed for en gensidig opsigelse uden varsel i perioden fra indgåelse af kontrakten og frem til, at værnepligtstjenesten påbegyndes.

Aftalerne mellem Personelkommandoen og henholdsvis HKKF og CS om ansættelse på værnepligtstilsvarende vilkår i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen – som omtalt i afsnit 2.1.1.2.1 ovenfor – fastsætter desuden, at der for kvinder på værnepligtstilsvarende vilkår kan aftales en prøvetid på to måneder, hvori der gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage. Efter udløbet af prøvetiden gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på én måned. Ved tilskadekomst er opsigelsesvarslet fire måneder fra arbejdsgivers side, idet datoen for ophør af tjenesten dog ikke kan gå ud over datoen for ansættelsesforholdets ophør. Muligheden for at fastsætte prøvetid er i overensstemmelse hermed udmøntet i de individuelle ansættelseskontrakter for kvinderne. Kvinderne modtager løn i opsigelsesperioden, uanset om de eller arbejdsgiver har opsagt ansættelsesforholdet.

2.1.1.2.3. Udsættelse, fritagelse og hjemsendelse

Mænd, der skal aftjene værnepligtstjeneste – uanset om det er efter aftale eller efter pålæg – kan søge om udsættelse eller fritagelse efter værnepligtslovens kapitel VI eller søge overførsel til civilt arbejde efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, eller søge om tilladelse til at opfylde værnepligten ved bistan SARbejde i udviklingslande efter lov om værnepligtens opfyldelse ved bistan SARbejde i udviklingslande, jf. lovbekendtgørelse nr. 428 af 30. september 1980, som ændret ved § 13 i lov nr. 980 af 17. december 1997.

Efter værnepligtslovens § 27 kan udsættelse af værnepligtige gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem. Efter det tidspunkt kan udsættelse med den første samlede tjeneste kun gives værnepligtige, der godtgør, at udsættelsen har væsentlig betydning for deres eller deres pårørendes velfærd og kun for et år ad gangen og sammenlagt i højst tre år, jf. lovens § 28. Efter lovens § 29, stk. 1, kan værnepligtige fritages for værnepligtstjeneste, når de efter § 28 har opnået sammenlagt tre års udsættelse, hvis de godtgør, at fritagelsen har afgørende betydning for deres eller deres pårørendes velfærd.

Når den første samlede tjeneste er påbegyndt i enten Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, kan de værnepligtige efter § 1, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde overføres til civilt arbejde, hvis militærtjeneste af enhver art må anses for at være uforenelig med deres samvittighed. Efter ordningen fritages de værnepligtige for militær tjeneste mod i stedet at udføre andet statsarbejde, der ikke må tjene militære formål. De værnepligtige, der endnu ikke er mødt til værnepligtstjeneste, kan endvidere få tilladelse til at opfylde værnepligten ved udførelse af bistandsarbejde i udviklingslande, jf. § 1, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande. I tilfælde, hvor den værnepligtige fritages for tjeneste i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen mod overførelse til civilt arbejde eller udførelse af bistandsarbejde i udviklingslande, vil det herefter være lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde henholdsvis lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande – samt administrative forskrifter, der er udstedt i medfør heraf – som vil regulere, på hvilken måde og under hvilke former denne tjeneste skal foregå.

Efter § 4, stk. 4, 1. pkt., i lov om forsvarets personel fastsætter forsvarsministeren i hvilket omfang værnepligtiges strafafsoning eller ulovlige fravær skal medføre eftertjeneste eller hjemsendelse med henblik på fornyet indkaldelse. Det følger endvidere af beredskabslovens § 61, stk. 1, 1. pkt., at forsvarsministeren bestemmer, i hvilket omfang strafafsoning skal medføre eftertjeneste eller hjemsendelse med henblik på fornyet indkaldelse.

Bemyndigelserne i § 4, stk. 4, 1. pkt., i lov om forsvarets personel og beredskabslovens § 61, stk. 1, 1. pkt., er udmøntet i bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, der bl.a. fastsætter nærmere regler om hjemsendelse. Bekendtgørelsens §§ 1-4 fastsætter bl.a., at værnepligtige kan hjemsendes med henblik på genindkaldelse, hvis de møder senere end to dage efter det fastsatte mødetidspunkt, hvis de under tjenesten sammenlagt er ulovligt fraværende i mere end 10 tjenestedage, hvis de under tjenesten har været varetægtsfængslet i 10 tjenestedage, eller hvis de under tjenesten skal afsone frihedsstraf i mere end 10 tjenestedage. Det følger desuden af bekendtgørelsens § 5, at Personelkommandoen foretager den overordnede forvaltning af den værnepligtige og kan fritage en værnepligtig for fornyet indkaldelse.

Praksis er endvidere, at tjenestegørende værnepligtige, der af helbredsmæssige årsager – enten fysisk eller psykisk – antages ikke at kunne deltage i tjenesten i fuldt omfang, kan indstilles til en Session for Tjenestegørende Værnepligtige med henblik på vurdering af den pågældendes egnethed til værnepligtstjeneste. Session for Tjenestegørende Værnepligtige afgør med baggrund i en ny sessionsvurdering, hvorvidt den værnepligtige skal hjemsendes, fastholdes i pligten og indkaldes på et senere mødehold eller fortsætte tjenesten.

Det følger endvidere af § 6 i bekendtgørelsen om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, at værnepligtige, der af en session er erklæret uegnet eller for tiden uegnet til værnepligtstjeneste, hjemsendes. Den værnepligtige, der er erklæret uegnet eller for tiden uegnet, indkaldes ikke til ny tjeneste, medmindre vedkommende ansøger herom.

For kvinder på værnepligtstilignende vilkår gælder der ikke tilsvarende regler for udsættelse af tjenesten eller hjemsendelse på grund af helbredsmæssige årsager. Ønskes kvinder på vær-

nepligtsglignende vilkår hjemsendt af eksempelvis helbredsmæssige årsager, indstilles de i stedet til opsigelse. Kvinderne ydes løn i opsigelsesperioden. Hvis opsigelsen skyldes tilskadekomst i tjenesten, gælder et forlænget opsigelsesvarsel på fire måneder.

Som beskrevet i afsnit 2.1.1.2.1 ovenfor, er de pligter, der påhviler hjemsendte kvinder, der har aftjent første samlede tjeneste, reguleret i henholdsvis lov om forsvarets personel og beredskabsloven. Hvor værnepligtiges mulighed for fritagelse for de pligter, der påhviler dem efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste – på tilsvarende vis som ved den første samlede tjeneste – er reguleret i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, er kvindernes mulighed herfor reguleret i lov om forsvarets personel og beredskabsloven.

Det følger således af § 9 a i lov om forsvarets personel, at kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militærtjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforeneligt med deres samvittighed, af forsvarsministeren kan fritages for tjeneste. Efter beredskabslovens § 54 b kan ministeren for samfundssikkerhed og beredskab ud fra samme hensyn fritage kvindeligt personel, som er afskediget eller hjemsendt fra redningsberedskabet. Afgørelse efter bestemmelserne bliver truffet på grundlag af en konkret vurdering efter tilsvarende kriterier som ved afgørelser efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde. Det fremgår af bemærkningerne til henholdsvis § 9 a i lov om forsvarets personel og beredskabslovens § 54 b, at fritagelse efter bestemmelserne ikke er forbundet med en pligt til at udføre andet statsarbejde, jf. Folketingstidende 1997-98, tillæg A, side 2166 og Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 4793. Forsvarsministeren og ministeren for samfundssikkerhed og beredskab kan endvidere efter henholdsvis § 9 a, 2. pkt., i lov om forsvarets personel og beredskabslovens § 54 b, 2. pkt., fastsætte nærmere regler herom. Bemyndigelserne er på nuværende tidspunkt ikke udnyttet.

Derudover kan forsvarsministeren eller den myndighed, ministeren bemyndiger til det, give udsættelse til værnepligtige, som efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste genindkaldes, såfremt de godtgør, at de i § 27 anførte betingelser er til stede, jf. værnepligtslovens § 30 a. Udsættelsen skal således ske af hensyn til de værnepligtiges uddannelse eller af andre grunde være af særlig betydning for dem. En tilsvarende mulighed gælder ikke for kvinder.

2.1.1.2.4. Straf og disciplinarmidler for ulovlig udeblivelse

Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i Forsvaret uden lovlig grund kan i grove tilfælde straffes efter § 25 i militær straffelov, jf. lov nr. 530 af 24. juni 2005 med senere ændringer. Militær straffelov, herunder § 25 om udeblivelse, finder anvendelse på al tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område og hjemsendt militært personel inden for Forsvarsministeriets område med hensyn til militære pligter, som påhviler det efter hjemsendelsen, jf. § 1, stk. 1, i militær straffelov. Lovens § 25 omfatter således både værnepligtige og kvinder ansat på værnepligtsglignende vilkår, for kvinder dog med forbehold for den vidtgående opsigelsesret beskrevet i afsnit 2.1.1.2.2 ovenfor. Mindre grove tilfælde medfører dog alene disciplinært ansvar og sanktion efter militær disciplinarlov, jf. lov nr. 532 af 24. juni 2005, som ændret ved § 98 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og § 2 i lov nr. 1550 af 19. december 2017.

Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i Beredskabsstyrelsen uden lovlig grund kan straffes efter beredskabslovens § 60. Mindre grove tilfælde medfører dog alene disciplinært ansvar efter beredskabslovens § 62 og sanktioner efter lovens § 63. Det følger af beredskabslovens § 54 a, at §§ 60-66 finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtsglignende vilkår.

Bestemmelsen omfatter således også både værnepligtige og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i Beredskabsstyrelsen.

2.1.1.2.5. Erstatning for tilskadekomst m.v. og arbejdsmiljø

Som beskrevet i afsnit 2.1.1.2.1 ovenfor regulerer lov om forsvarets personel og beredskabsloven som udgangspunkt på hvilken måde og under hvilke former aftjeningen af værnepligts-tjenesten skal foregå for de værnepligtige, mens det for kvindernes vedkommende som udgangspunkt er reguleret ved kollektive og individuelle aftaler.

Der er imidlertid også anden lovgivning omkring bl.a. erstatning for tilskadekomst m.v. og arbejdsmiljø, der supplerer de nævnte love og aftaler.

Det følger således af § 1 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 284 af 14. marts 2013, som ændret ved § 3 i lov nr. 395 af 2. maj 2016 og § 7 i lov nr. 285 af 29. marts 2017, at værnepligtige, som rammes af en ulykke eller en sygdom, der med rimelig sandsynlighed kan henføres til udførelsen af de pligter, som er forbundet med tjenesten, eller de forhold, hvorunder tjenesten foregår, ydes erstatning fra staten. Det følger af § 2, at erstatningen efter § 1 fastsættes efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven, medmindre andet følger af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. Lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. indebærer desuden bl.a. et lempeligere sygdomsbegreb og særlige regler for anmeldelse af skader. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., at det lempeligere sygdomsbegreb er begrundet i tjenestens tvungne karakter og de særlige forhold i øvrigt, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6631.

Lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. gælder derimod ikke for kvinder på værnepligtslignende vilkår. Kvinderne er således i dag omfattet af de almindelige regler i arbejdsskadesikringsloven, hvis de kommer til skade i forbindelse med værnepligtstjenesten.

Når de gør værnepligtstjeneste, er både værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår omfattet af arbejdsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021 med senere ændringer. De værnepligtige vil i enkelte situationer, når de modtager teoretisk undervisning, i stedet være omfattet af undervisningsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017, som ændret ved § 1 i lov nr. 1664 af 30. december 2024. Det gør sig derimod ikke gældende for kvinder på værnepligtslignende vilkår.

2.1.1.2.6. Sundhedsydelse

Lov om forsvarets personel og beredskabsloven samt de kollektive og individuelle aftaler – som beskrevet i afsnit 2.1.1.2.1 ovenfor – suppleres i øvrigt bl.a. af lovgivning omkring sundhedsydelse.

Personer, der har bopæl her i landet, har efter § 7, stk. 1, i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 5. september 2024 med senere ændringer, ret til alle sundhedslovens ydelser. Ved bopæl forstås i sundhedslovens forstand folkeregistrering i Det Centrale Personregister (CPR), jf. sundhedslovens § 7, stk. 2.

Efter sundhedslovens § 11 kan indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang lovens ydelser efter afsnit V om praksissektorens ydelser og afsnit X om tilskud til lægemidler tilkommer blandt andre personer, der er indkaldt til værnepligtstjeneste eller tjeneste, der kan sidestilles hermed.

Indenrigs- og sundhedsministeren har i medfør af bestemmelsen udstedt bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgangen til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper (Hvilende ret til ydelser efter lovens afsnit V og X). Efter bekendtgørelsens § 1 har indkaldte til værnepligtstjeneste eller tjeneste, der træder i stedet herfor, ikke adgang til ydelser efter sundhedslovens afsnit V og X, hvis der under indkaldelsen er draget omsorg for de pågældendes ydelser efter lovens afsnit V og X, og opholdet skønnes at ville være tre måneder eller mere. Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 2, at den pågældende så vidt muligt skal aflevere sit sundhedskort til tjenestestedet.

Efter ordningen afleverer mænd deres sundhedskort under deres værnepligtstjeneste og skal derfor som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, i stedet for egen praktiserende læge. Sundhedsbehandlinger i Forsvaret hører som hovedregel under Forsvarets Sanitetskommando. De sundhedsfaglige ydelser til de værnepligtige i Forsvaret, der ikke har sundhedskort under værnepligtstjenesten, varetages af infirmerierne og i værnepligtskonsultationerne. Under værnepligtstjenesten i Beredskabsstyrelsen behandles de værnepligtige af kasernelæger, som Beredskabsstyrelsen har tegnet kontrakt med.

Kvinder, der er ansat på værnepligtslignende vilkår, skal derimod ikke i dag i forbindelse med værnepligtstjenesten aflevere deres sundhedskort. Kvinderne har således – i modsætning til mænd – også adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, når de gør værnepligtstjeneste.

2.2. Forsvarsministeriets overvejelser

Det følger af anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033, at alle unge uanset køn skal deltage ved fremmøde på Forsvarets Dag, samt at de på Forsvarets Dag orienteres om de forskellige værnepligtslinjer samt muligheder for uddannelse og ansættelse. Med anden delaftale lægges der således op til, at kvinder på linje med mænd skal møde til og deltage i Forsvarets Dag, men at det fortsat skal være frivilligt for kvinder at melde sig til aftjening af værnepligtstjeneste.

Derudover følger det af aftale om fuld ligestilling i værnepligten under forsvarsforliget 2024-2033, at aftaleparterne er enige om at indføre fuld ligestilling, når der sessionsbehandles på Forsvarets Dag, og at den nuværende ordning med anvendelse af lodtrækningsnumre på Forsvarets Dag bevares. Af aftalen følger desuden, at alle unge uanset køn vil skulle trække et nummer og kunne tvangsindkaldes til at aftjene værnepligtstjeneste, såfremt der ikke er tiltrækkeligt mange, der har indgået aftale om værnepligtstjeneste. Det følger endvidere af aftalen, at tilfældighedsprincippet dermed bevares, og at alle, der er erklæret egnet til værnepligtstjeneste, ligestilles i forhold til eventuelle tvangsindkaldelser. Det bemærkes endeligt i aftalen, at værnepligtige (frivillige såvel som tvangsindkaldte) skal have ens vilkår uanset køn.

Efter aftale om fuld ligestilling i værnepligten skal fuld ligestilling i værnepligten gennemføres med virkning efter næste folketingsvalg, det vil sige den 1. januar 2027.

Ændringen i den sikkerhedspolitiske situation har imidlertid medført, at der efterfølgende er opnået politisk enighed om, at indføre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i værnepligten allerede fra den 1. juli 2025.

Siden 2006, hvor ordningen med at invitere kvinder til at møde til Forsvarets Dag blev indført, har der været et stigende antal kvinder, der har valgt at deltage i Forsvarets Dag, ligesom kvinder siden 2006 har udgjort en stigende andel af de unge, der har valgt at aftjene værnepligtstjeneste. I 2024 udgjorde kvinder således 23,6 pct. af de unge, der valgte at aftjene værnepligtstjeneste i Forsvaret, mens kvinder udgjorde 21,4 pct. i Beredskabsstyrelsen.

En ordning, hvor der indføres obligatorisk Forsvarets Dag for kvinder, vil give et bredere udsnit af kvinderne en bedre forståelse for Forsvarets og Beredskabsstyrelsens arbejde samt et indblik i de forskellige muligheder, der er for at aftjene værnepligtstjeneste. En sådan ordning vil således bidrage yderligere til den positive udvikling, hvor flere kvinder vælger at aftjene værnepligtstjeneste i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen.

Uanset at kvinder i stigende grad melder sig til at gøre værnepligtstjeneste ved Forsvaret og Beredskabsstyrelsen og således i dag udgør lige under en fjerdedel af dem, der gør værnepligtstjeneste, gælder der ikke lige vilkår for mænd og kvinder, når de gennemfører tjenesten.

Muligheden for kvinderne til at kunne opsige en aftale om at aftjene værnepligtstjeneste har negativ indvirkning på mulighederne for at planlægge værnepligtsuddannelserne. Den stigende andel af kvinder i værnepligtstjenesten betyder, at planlægningen af værnepligtsuddannelserne på de enkelte kaserner, flyvestationer, flådestationer og beredskabscentre i højere grad er afhængig af, at de tilmeldte kvinder på værnepligtslignende vilkår møder op til den første samlede tjeneste – og ikke udebliver eller opsiger aftalen om at gøre værnepligtstjeneste umiddelbart inden mødedatoen. Når kvinder benytter sig af opsigelsesretten i forbindelse med den første samlede tjeneste, kan det eksempelvis betyde, at Beredskabsstyrelsens løsning af akutte beredskabsopgaver udfordres, ligesom der opstår usikkerhed omkring løsningen af opgaver ved især Den Kongelige Livgarde, Garderhusarregimentets Hesteeskadron og på Kongeskibet Dannebrog, hvor der i høj grad anvendes værnepligtige. Kvinder på værnepligtslignende vilkår oplever ofte den nuværende forskelsbehandling negativt, uanset at de ulige vilkår på visse områder stiller kvinderne bedre end mændene. De ulige vilkår indebærer således, at kvinderne i visse tilfælde føler sig mindre inkluderet i fællesskabet under værnepligtsuddannelsen. Der kan på den baggrund opstå en skævvridning, som kan påvirke fællesskabsfølelsen på værnepligtsholdene.

Et mere mangfoldigt forsvar og beredskab vil være bedre rustet til at løse de mange og forskelligartede opgaver, som Forsvaret og Beredskabsstyrelsen står overfor i fremtiden. Forsvarsministeriet finder på den baggrund, at der bør skabes fuld ligestilling mellem køn i relation til værnepligten.

2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indføres fuld ligestilling mellem kønnene i relation til værnepligt.

Den foreslåede ordning indebærer, at kvinder bliver værnepligtige på lige fod med mænd, og at kvinder dermed vil blive omfattet af alle bestemmelser i love og administrative forskrifter vedrørende værnepligtige i samme omfang som mænd.

Som konsekvens af den foreslåede ordning vil kvinder bl.a. blive omfattet af værnepligtsloven – og administrative forskrifter udstedt i medfør heraf – i sin helhed. Det gælder eksempelvis bekendtgørelse nr. 66 af 11. januar 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv.

Enhver kvinde vil således efter værnepligtsloven blive forpligtet til at møde til Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet. Det indebærer, at kvinder, der tilflytter fra Færøerne eller Grønland, også vil skulle møde til Forsvarets Dag.

Den foreslåede ordning indebærer også, at kvinder på Forsvarets Dag vil skulle orienteres om de forskellige tjenesteforhold samt muligheder for indkaldelse, uddannelse og ansættelse. Derudover vil kvinder til brug for sessionsbedømmelsen skulle underkaste sig lægeundersøgelser samt prøver og undersøgelser af anden art, ligesom de vil skulle give de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten. Kvinder vil desuden forud for Forsvarets Dag modtage et helbredsspørgeskema. Endeligt vil kvinder på Forsvarets Dag skulle trække et lodtrækningsnummer.

Manglende fremmøde til og deltagelse i Forsvarets Dag, herunder sessionsbedømmelsen, vil efter den foreslåede ordning indebære, at kvinder fremover kan idømmes straf herfor, ligesom de ved politiets hjælp vil kunne fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen.

Den foreslåede ordning indebærer samtidig, at kvinder kan få udsættelse med at møde til Forsvarets Dag under samme betingelser som mænd. Derudover vil kvinder kunne fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende efter den ordning, der er beskrevet i afsnit 2.2 om fritagelse for at møde til Forsvarets Dag.

Desuden indebærer den foreslåede ordning, at alle uanset køn vil kunne indgå aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, forudsat at de er erklæret egnet eller begrænset egnet på Forsvarets Dag, og såfremt der ikke er tilstrækkeligt mange, der indgår aftale om værnepligtstjeneste, vil kvinder ligeledes kunne pålægges at aftjene værnepligtstjeneste i overensstemmelse med de i værnepligtsloven fastsatte principper for fordelingen af værnepligtige.

Såfremt kvinder – enten efter indgået aftale eller efter pålæg – skal aftjene værnepligtstjeneste, vil de desuden efter den foreslåede ordning blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter, som knytter sig til selve værnepligtstjenesten. Det gælder bl.a. lov om forsvarets personel, beredskabsloven, lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde og lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande. Det gælder også administrative forskrifter som bl.a. bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgang til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret. Derudover vil kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste i Forsvaret – som i dag – være omfattet af bl.a. militær straffelov og militær disciplinarlov.

Det forhold, at kvinder bliver værnepligtige på lige fod med mænd, vil ligeledes indebære, at kvinder i forbindelse med tjenesten vil kunne beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent i Forsvaret efter den ordning, der er beskrevet i afsnit 2.3 om genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter.

Ligestillingen vil på flere områder indebære væsentlige ændringer i kvinders vilkår, når de gør værnepligtstjeneste, og det vil på nogle områder – særligt i forhold til opsigelsesmuligheder – isoleret set betyde en forringelse af kvinders vilkår. Kvinder, som skal aftjene værnepligtstjeneste, vil således eksempelvis ikke fremover vil kunne opsiges en indgået aftale. Såfremt kvinder indgår en aftale om værnepligtstjeneste, vil de på linje med mænd have en fortrydelsesret, der for tiden er på fire uger.

Kvinderne vil desuden som konsekvens af den foreslåede ordning være henvist til enten at søge udsættelse eller fritagelse efter værnepligtslovens kapitel VI eller til at søge overførsel til civilt arbejde efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde eller søge om tilladelse til at opfylde værnepligten ved udførelse af bistandsarbejde i udviklingslande efter lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande. Desuden vil kvinderne på samme måde som mændene kunne hjemsendes i særlige tilfælde, eksempelvis af helbreds-mæssige årsager. For kvinder vil det eksempelvis omfatte graviditet.

Med den foreslåede ordning vil vilkårene for kvinder, der gør værnepligtstjeneste i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, fremover ikke være reguleret ved kollektive og individuelle aftaler, men i stedet udelukkende være reguleret ved lov og administrative forskrifter, som det er tilfældet i dag for mænd, der gør værnepligtstjeneste.

Den foreslåede ordning vil dermed have den konsekvens, at de indgåede aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår mellem Personelkommandoen og henholdsvis Hærens Konstabel- og Korporalforening og Centralforeningen for Stampersonel samt de bagvedliggende organisationsaftaler og gældende fællesoverenskomster ikke vil være gældende for kvinder, der gør værnepligtstjeneste.

Lovforslaget vil endvidere indebære, at kvinderne fremover – som mændene gør det i dag – skal aflevere deres sundhedskort under værnepligtstjenesten og dermed som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen.

Endeligt vil lovforslaget betyde, at kvinderne fremover desuden vil blive omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., som mændene er det i dag. Det vil stille kvinderne bedre, idet lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. bl.a. indebærer et lempeligere sygdomsbegreb og særlige regler for anmeldelse af skader.

Lovforslaget indebærer dermed, at der sker en fuld ligestilling mellem kønnene i relation til Forsvarets Dag og aftjening af værnepligtstjeneste.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 1-8 og bemærkningerne hertil.

2.2. Fritagelse for at møde til Forsvarets Dag

2.2.1. Gældende ret

Det følger af § 13, stk. 1, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

Indholdet af Forsvarets Dag er – som omtalt i afsnit 2.1.1.1 ovenfor – nærmere reguleret i § 7, stk. 1, og kapitel III i værnepligtsloven og består for de værnepligtige af en række forskellige elementer, herunder orientering om de forskellige tjenesteforhold, session og lodtrækning.

Efter værnepligtslovens § 13, stk. 2, kan forsvarsministeren eller den myndighed, som forsvarsministeren bemyndiger til det, pålægge værnepligtige at møde til Forsvarets Dag.

Det følger af værnepligtslovens § 13, stk. 4, kan forsvarsministeren under den i værnepligtslovens § 27 angivne betingelse give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år. Det følger af § 27 i værnepligtsloven, at udskrevne værnepligtige kan gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem.

Herudover følger det af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

Bemyndigelserne i § 13, stk. 1, 2 og 5, er udmøntet i bekendtgørelse nr. 66 af 11. januar 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv.

Værnepligtsloven indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

2.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser

COVID-19-pandemien bevirkede, at det i en længere periode ikke var muligt at gennemføre Forsvarets Dag i samme omfang som normalt. Det var således i perioder ikke muligt at afholde Forsvarets Dag på grund af nedlukninger, mens det i andre perioder ikke var muligt at indkalde samme antal værnepligtige til at møde til Forsvarets Dag som forud for COVID-19 på grund af øvrige restriktioner, herunder afstandskrav.

Der opstod som følge heraf et større efterslæb af værnepligtige, der skulle være mødt til Forsvarets Dag. Som midlertidig løsning har forsvarsministeren i medfør af værnepligtslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., fastsat en senere mødepligt til Forsvarets Dag for en række af de værnepligtige. De værnepligtige, der selv har haft ønske om at komme til Forsvarets Dag, har dog løbende fået mulighed for dette.

Status er, at der på nuværende tidspunkt er en stor gruppe værnepligtige, der afventer at blive indkaldt til Forsvarets Dag. Der er tale om værnepligtige, som typisk ikke har et ønske om at gøre værnepligtstjeneste.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at det vil være uhensigtsmæssigt at anvende ressourcer på at indkalde de pågældende værnepligtige til Forsvarets Dag. Det skal ses i lyset af, at Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige i årene fra 2020 til 2022, hvor der var nedlukninger og øvrige restriktioner som følge af COVID-19, blev dækket mellem 99,9 pct. og 100 pct. af mænd og kvinder, der meldte sig frivilligt til at gøre værnepligtstjeneste. I 2023 og 2024 var Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige ligeledes dækket 100 pct. af mænd og kvinder, der ønskede at aftjene værnepligtstjeneste. Perioden fra 2020 til 2022, hvor der er mødt færre til Forsvarets Dag, har således ikke påvirket frivillighedsgraden på de efterfølgende hold. Henset til den høje frivillighedsgrad blandt de unge har der ikke været indkaldt værnepligtige til værnepligtstjeneste, som ikke selv har haft et ønske herom. De værnepligtige, der mangler at komme til Forsvarets Dag som følge af COVID-19, ville således alligevel ikke – såfremt de var mødt hertil – være blevet indkaldt til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

For at tage højde for ovennævnte situation og eventuelle lignende situationer i fremtiden er det Forsvarsministeriets opfattelse, at der bør skabes hjemmel i værnepligtsloven til, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere fastsatte årgange af værnepligtige i helt særlige situationer kan fritages for deres mødepligt.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.

Det vil eksempelvis kunne være tilfældet ved udbrud af epidemisk sygdom, som nødvendiggør begrænsninger af samfundsaktiviteten. Det vil eksempelvis også kunne være tilfældet ved naturkatastrofer, der rammer etableringer på Forsvarsministeriets område eller den infrastruktur, som etableringerne afhænger af for at fungere, eller ved kriser og katastrofer af et sådant omfang, at Forsvarets ressourcer fra Forsvarets Dag, herunder eksempelvis lægeressourcer, skal bruges til at håndtere krisen eller katastrofen.

Muligheden for at fritage værnepligtige vil være afgrænset til nærmere fastsatte årgange af værnepligtige, således at forsvarsministeren vil kunne fastsætte regler om, at årgange af værnepligtige, der skal møde eller skulle være mødt til Forsvarets Dag i en bestemt periode, helt eller delvist fritages. Bestemmelsen kan derimod ikke anvendes til generelt at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

Forsvarsministeren forventer med den foreslåede bemyndigelse at fastsætte regler om, at de værnepligtige, som endnu ikke har været mødt til Forsvarets Dag på grund af COVID-19-pandemien og følgerne heraf, fritages for at møde til Forsvarets Dag. Endvidere vil ministeren også fremover have mulighed for at fastsætte regler om fritagelse for at møde til Forsvarets Dag, hvis der opstår lignende, helt særlige situationer.

Værnepligtige, der efter den foreslåede regulering fritages for at møde til Forsvarets Dag, vil ikke på et senere et tidspunkt kunne indkaldes til at møde til Forsvarets Dag i medfør af eksempelvis værnepligtslovens § 13, stk. 2.

Det forudsættes, at forsvarsministeren ved anvendelsen af bemyndigelsen samtidig fastsætter regler om, at værnepligtige, der efter den foreslåede regulering fritages for at skulle møde til Forsvarets Dag, indtil deres fyldte 30. år fortsat vil have mulighed for at møde hertil, hvis de anmoder om at komme til Forsvarets Dag. De pågældende vil blive informeret om muligheden for fortsat at deltage i Forsvarets Dag indtil deres fyldte 30. år.

Den foreslåede ordning vil blive administreret således, at den operative kapacitet i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, der er baseret på brug af værnepligtige, ikke vil blive påvirket.

Henset til, at der med lovforslaget vil blive indført fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligt, vil kvinder ligeledes efter den foreslåede ordning kunne fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

2.3. Genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter

2.3.1. Gældende ret

Efter § 1, stk. 1, i lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006 med senere ændringer, omfatter loven personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt.

Det fremgår af bemærkningerne til lovens § 1, stk. 1, at der ved »indkaldt« personel forstås indkaldte værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er indkaldt til den første samlede tjeneste eller efterfølgende tjeneste i forsvaret, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4972. Det fremgår desuden af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved »hjemsendt« militært personel forstås værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt efter den første samlede tjeneste i forsvaret. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved »ansat« personel forstås dels personel med et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, dels personel, der har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Det er herefter i § 2 i lov om forsvarets personel fastlagt, hvad »militært personel« omfatter. Det følger af § 2, stk. 1, nr. 1, i lov om forsvarets personel, at militært personel omfatter befalingsmænd og menige, der indordnes i en rækkefølge af militære grader efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse. Efter lovens § 2, stk. 2, 1. pkt., omfatter befalingsmænd personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Det følger endvidere af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., at menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Bestemmelsen i § 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 489 af 7. juni 2006 om ændring af lov om forsvarets personel og lov om hjemmeværnet

(Omlægning af værnepligten m.v.). Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at da der ikke længere – som en konsekvens af omlægningen af værnepligtsuddannelsen – uddannes værnepligtige befalingsmænd eller kvindelige befalingsmænd på værnepligtslignende vilkår (sergenter og løjtnanter), vil værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår altid være menigt personel og dermed omfattet af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., om menige, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4973.

Det fremgår derudover af bemærkningerne til bestemmelsen, at ved personel af officersgruppen og sergentgruppen samt konstabelgruppen »af reserven« forstås personel af de pågældende personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med Forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom, samt at værnepligtigt personel og kvinder på værnepligtslignende vilkår således ikke vil være omfattet af begrebet personel af reserven, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4973. Det fremgår af afsnit 2.3 og 2.5 i de almindelige bemærkninger til lov om forsvarets personel, at det var de hjemsendte værnepligtige mænd og de hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der var uddannet til befalingsmænd, som tidligere bl.a. var personel af reserven, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4965 og 4967.

Det følger således af § 2 i lov om forsvarets personel og bemærkningerne hertil, at værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår i dag tilhører personelgruppen »menige«, og at de modsætningsvist ikke er eller kan være omfattet af personelgruppen »befalingsmænd«.

Bemyndigelsen i § 2 i lov om forsvarets personel er udmøntet i bekendtgørelse nr. 294 af 24. marts 2010 om militære grader mv. for personel i det militære forsvar.

Forsvarsministeren fastsætter i medfør af § 4, stk. 1, i lov om forsvarets personel bl.a. tjenestetidens længde for de værnepligtige i Forsvaret, hvilken dog ikke kan overstige i alt 24 måneder. Det fremgår af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til lov om forsvarets personel, at den samlede maksimale tjenestetid for værnepligtige vil omfatte både den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 124 som fremsat, side 5.

Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår kan i dag indkaldes til efterfølgende tjeneste i totalforsvaret eller mobiliseringskompagnier under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, jf. §§ 7-9 i lov om forsvarets personel. Efter afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til lov om forsvarets personel samt bemærkningerne til lovens § 7 kan den efterfølgende tjeneste i totalforsvaret højst udgøre 6 måneder, mens der ikke gælder en tilsvarende begrænsning i den tidsmæssige udstrækning af den efterfølgende tjeneste i mobiliseringskompagnierne, dog således at den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste ikke kan overstige den samlede maksimale tjenestetid efter lovens § 4, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 124 som fremsat, side 5 og 8.

Bemyndigelserne i § 4, stk. 1, § 7, stk. 1, og § 8, 1. pkt., i lov om forsvarets personel er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1648 af 13. november 2020 om tjenestetid for værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår i forsvaret.

2.3.2. Forsvarsministeriets overvejelser

Det følger af anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033, at aftaleparterne er enige om at genindføre værnepligtige sergenter og løjtnanter, samt at der er tale om leder- (løjtnant) og mellemliderfunktioner (sergent), hvor værnepligtige uddanner sig i op til ét år efterfulgt af op til ét års tjeneste. Det følger endvidere af aftalen, at værnepligtige løjtnanter og sergenter efter endt uddannelse bl.a. vil skulle uddanne menige værnepligtige, og at det herved sikres, at der er et tilstrækkeligt antal af befalingsmænd, der kan uddanne og lede de værnepligtige som led i opbygningen af den styrkede værnepligtsmodel.

Efter anden delaftale vil genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter gøre det muligt at erstatte og frigive fastansatte løjtnanter og sergenter til anden tjeneste, hvilket vil kunne mindske Forsvarets bemandingsudfordringer. Herudover vil indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter kunne styrke Forsvarets evne til mobilisering i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, hvor de vil udgøre den nødvendige føringsstruktur.

Henset til, at værnepligtige, der under deres værnepligtstjeneste uddannes til løjtnant eller sergent, skal være omfattet af personelgruppen »befalingsmænd« og ikke personelgruppen »menige«, er der behov for, at personelgruppen »befalingsmænd« udvides til også at omfatte disse værnepligtige.

I forhold til den nærmere inddeling af de værnepligtige, der skal uddannes til og gøre tjeneste som befalingsmænd, vil det efter Forsvarsministeriets opfattelse mest hensigtsmæssigt ske ved bekendtgørelse. Derved vil der ved fastlæggelsen af den nærmere militære inddeling mellem eksempelvis de nuværende løjtnanter af linjen, løjtnanter af reserven og de kommende værnepligtige løjtnanter kunne tages højde for Forsvarets ændrede behov.

Det følger desuden af anden delaftale, at aftaleparterne er enige om, at frivillighed også fremadrettet skal være et bærende princip i værnepligtstjenesten i videst muligt omfang, og at tvangsindkaldelse udgør en sidste løsning. Med henblik på sikre, at der vil være et tilstrækkeligt antal af værnepligtige befalingsmænd, der kan uddanne og lede værnepligtige menige, indføres der mulighed for, at Forsvarskommandoens underliggende myndigheder kan beordre værnepligtige menige, der er i gang med at aftjene deres værnepligtstjeneste, til at skulle uddannes til og gøre tjeneste som sergent.

Det er imidlertid Forsvarsministeriets opfattelse, at der ikke på nuværende tidspunkt er behov for, at værnepligtige skal kunne beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant i forbindelse med deres tjeneste, og det vil således være frivilligt for de værnepligtige, om de ønsker at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant. Denne forskel mellem værnepligtige løjtnanter og sergenter skal ses i lyset af, at der er brug for langt flere værnepligtige sergenter end værnepligtige løjtnanter, og det er således forventningen, at de kvalificerede værnepligtige løjtnanter, der skal bruges, vil kunne rekrutteres ad frivillighedens vej. I overensstemmelse med aftalen er det Forsvarsministeriets opfattelse, at Forsvaret i videst muligt omfang vil skulle rekruttere værnepligtige sergenter ad frivillighedens vej. Muligheden for at beordre værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, som bl.a. har de fornødne kvalifikationer til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent, bør alene udgøre en sidste løsning.

For værnepligtige, der skal aftjene værnepligtstjeneste løjtnant eller sergent (uanset om det er frivilligt eller efter beordring) i forbindelse med værnepligtstjenesten, forventes det, at den første samlede tjeneste – på baggrund af anden delaftale – som udgangspunkt vil være 24 måneder. Idet den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste i dag ikke kan overstige i alt 24 måneder, er der behov for at øge tjenestetidens længde for disse værnepligtige med henblik på at sikre, at de – i overensstemmelse med aftalen – vil kunne indkaldes som den nødvendige føringsstruktur under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde. Ved mobilisering i de nævnte tilfælde må det forventes, at der skal gennemføres genopfriskning og i nogle tilfælde supplerende af tidligere uddannelse, samt at de værnepligtige befalingsmænd forventeligt vil have behov for at træne med deres enhed, inden de kan indsættes, ligesom der skal være tid til rådighed for selve indsættelsen. Det er på den baggrund Forsvarsministeriets opfattelse, at tjenestetidens længde derfor bør udvides til 36 måneder for værnepligtige befalingsmænd.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre definitionen af »menige« i lov om forsvarets personel, så menige fremover – og ligesom tidligere – bl.a. defineres som »værnepligtige menige«. Herved sikres det, at definitionen af »befalingsmænd« udvides til også at omfatte værnepligtige, der i forbindelse med deres værnepligtstjeneste uddannes til løjtnant eller sergent. Med den foreslåede ordning vil der således være mulighed for at anvende værnepligtige, der aftjener værnepligtstjeneste, som enten befalingsmænd eller menige.

Derudover foreslås det, at forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel. Der vil bl.a. kunne fastsættes regler om, hvem der betragtes som værende af linjen, og hvem der indgår i reserven. Herudover vil der bl.a. kunne fastsættes regler om, hvorledes værnepligtige befalingsmænd skal indgå i den militære inddeling, og om de skal anses for at være af linjen eller af reserven.

Det foreslås desuden, at Forsvarskommandoens underliggende myndigheder kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent. Med den foreslåede ordning vil Forsvarskommandoens underliggende myndigheder således kunne beordre en værnepligtig menig, der er i gang med at aftjene sin værnepligtstjeneste, til at skulle uddannes til og gøre tjeneste som sergent. Muligheden herfor vil også gælde i forhold til værnepligtige, der er i gang med at aftjene deres værnepligtstjeneste på baggrund af en aftale herom.

Efter den foreslåede ordning vil beordringen basere sig på en afgørelse, som Forsvarskommandoens underliggende myndigheder vil træffe på baggrund af et konkret skøn i forhold til de kvalifikationer, som den værnepligtige menige har udvist de første par måneder af værnepligtstjenesten, deres helbredsmæssige forhold, samt hvorvidt de kan sikkerhedsgodkendes til det relevante niveau. I afgørelsen vil der desuden skulle lægges vægt på, om der er grunde af særlig betydning for den værnepligtige menige, der taler imod, at den pågældende beordres til at skulle uddannes til og gøre tjeneste som sergent. Sådanne grunde vil eksempelvis kunne foreligge, såfremt den værnepligtige kan godtgøre at have fået tildelt en studieplads på en videregående uddannelse eller have fået endeligt tilsagn om en læreplads, og hvor en udskydelse heraf vil indebære en risiko for, at den pågældende ikke senere vil kunne opnå en tilsvarende plads. Personlige forhold, herunder sygdom i den værnepligtiges nære familie, vil

også kunne indgå som et element i afgørelsen. Forsvarskommandoens underliggende myndigheds afgørelse herom vil kunne påklages til Personelkommandoen.

Det forudsættes, at værnepligtige sergenter i videst muligt omfang vil skulle rekrutteres ad frivillighedens vej. Der vil således alene blive gjort brug af muligheden for at beordre værnepligtige menige til at gøre værnepligtstjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, som bl.a. har de fornødne kvalifikationer til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Som konsekvens af indførelsen af muligheden for værnepligtige løjtnanter og sergenter foreslås det, at den maksimale tjenestetid for disse vil være 36 måneder. Den samlede maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter vil omfatte både den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste. Den første samlede tjeneste for værnepligtige løjtnanter og sergenter forventes i udgangspunktet at være 24 måneder, hvor de vil skulle uddannes i op til 12 måneder efterfulgt af op til 12 måneders tjeneste. Med forøgelsen sikres det således, at værnepligtige løjtnanter og sergenter kan indkaldes til efterfølgende tjeneste. For værnepligtige løjtnanter og sergenter, som indkaldes til efterfølgende tjeneste i totalforsvaret efter § 7 i lov om forsvarets personel, vil der – som for øvrige værnepligtige, der i dag kan tilgå totalforsvaret – kunne ske indkaldelse i op til seks måneder. For værnepligtige løjtnanter og sergenter, der udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier efter lovens § 8, vil der som hidtil ikke gælde en tilsvarende begrænsning i den tidsmæssige udstrækning af den efterfølgende tjeneste, dog således at den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste ikke kan overstige den samlede maksimale tjenestetid på 36 måneder. Disse værnepligtige vil således kunne indkaldes til efterfølgende tjeneste i op til 12 måneder, forudsat at deres første samlede tjeneste vil udgøre 24 måneder.

Henset til, at der med lovforslaget vil blive indført fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligt, vil kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, ligeledes efter den foreslåede ordning kunne beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent i Forsvaret.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1, 2, 3 og 4, samt bemærkningerne hertil.

3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål

Initiativet om fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten vurderes at have positive konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål nr. 5 om ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder, herunder delmål nr. 5.c om at vedtage og styrke velfunderede politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget vil medføre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten.

Mænd er i dag forpligtede til at møde til og deltage i Forsvarets Dag, mens det for kvinder er frivilligt, om de ønsker at møde til Forsvarets Dag. Såfremt kvinder i dag møder til Forsvarets Dag, deltager de heri på tilsvarende måde som mænd, dog således, at kvinder ikke trækker et lodtrækningsnummer, idet de ikke kan indkaldes til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

Lovforslaget vil bl.a. have ligestillingsmæssige konsekvenser ved, at kvinder – på tilsvarende vis som mænd – vil blive forpligtede til at møde til Forsvarets Dag samt at deltage heri. Kvinderne vil desuden på Forsvarets Dag skulle trække et lodtrækningsnummer, og de vil således kunne pålægges at aftjene værnepligtstjeneste, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige. Endvidere vil kvinderne forud for Forsvarets Dag modtage et helbredsspørgeskema, som de vil blive opfordret til at udfylde og indsende til Personelkommandoen.

Både mænd og kvinder, der på Forsvarets Dag er vurderet egnet og begrænset egnet til værnepligtstjeneste, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste, ligesom mænd, der er vurderet egnet og begrænset egnet, kan pålægges at aftjene værnepligtstjeneste, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige. Der er i dag væsentlig forskel på de vilkår, som mænd og kvinder gives, når de aftjener værnepligtstjeneste.

De forskellige vilkår gør sig særligt gældende i forhold til fortrydelse og opsigelse. Eksempelvis gives mænd, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, en fortrydelsesret på fire uger, og herefter kan mændene ikke opsige aftalen. Kvinder gives derimod en opsigelsesret frem til første mødedag, og i prøvetiden på to måneder fra første mødedag gives kvinderne en opsigelse på 14 dage, mens de efter prøvetiden kan opsige aftalen med en måneds varsel.

Desuden afleverer mændene deres sundhedskort under værnepligtstjenesten og skal derfor som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen. Kvinderne, der i dag er ansat på værnepligtstignende vilkår, skal derimod ikke aflevere deres sundhedskort i forbindelse med værnepligtstjenesten. Kvinderne har dermed i dag – i modsætning til mændene – også adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, når de gør værnepligtstjeneste.

Endvidere er kvinder, der er ansat på værnepligtstignende vilkår, og som kommer til skade i forbindelse med tjenesten, omfattet af arbejdsskadesikringsloven. De værnepligtige mænd er i stedet omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., som stiller dem bedre end arbejdsskadesikringsloven, idet lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. bl.a. indebærer et lempeligere sygdomsbegreb og særlige regler for anmeldelse af skader.

Lovforslaget vil desuden have ligestillingsmæssige konsekvenser ved, at kvinderne – enten efter aftale eller efter pålæg – vil skulle aftjene værnepligtstjeneste efter den samme regulering som mænd. Særligt i forhold til fortrydelse og opsigelse vil ligestillingen isoleret set betyde en forringelse af kvinders vilkår. Kvinderne vil dog samtidig blive omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., der vil stille kvinderne bedre.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Da det i dag kun er et mindre antal kvinder, der møder til Forsvarets Dag, vil der være behov for næsten at fordoble sessionsbehandlingskapaciteten på Forsvarets Dag. Det vil medføre estimerede merudgifter på ca. 772 mio. kr. i perioden 2024-2033, som primært vil gå til aflønning af bl.a. sessionslæger og administrativt personale samt bygningsmæssig udvidelse af rekrutteringscentre.

Der er dertil estimeret merudgifter ved fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til aftjening af værnepligtstjeneste for ca. 10 mio. kr. over samme periode. Udgifterne vedrører primært højere udgifter som følge af, at kvinderne fremadrettet vil skulle anvende Forsvarets infirmerier i højere grad end før.

I forhold til initiativet omkring den fulde ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten vil lovforslaget overordnet have positive implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet lovforslaget vil medføre en administrativ forenkling af forvaltningen af værnepligtsområdet henset til, at der sker en fuld ligestilling mellem mænd og kvinder, idet de fremadrettet vil blive omfattet af den samme regulering. Lovforslaget vil imidlertid samtidig have negative implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet forpligtelsen for kvinder til at møde til og deltage i Forsvarets Dag bl.a. vil indebære øget administration. Der vil desuden kunne være mindre, negative implementeringskonsekvenser for det offentlige i forhold til, at kvinder, der skal aftjene værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af ordninger for militærnægttere og for hjemsendelse af værnepligtige, som ligeledes vil kunne indebære øget administration.

Indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter estimeres at medføre merudgifter for ca. 3 mia. kr. i perioden 2024-2033, som primært knytter sig til løn og driftsudgifter til bl.a. de værnepligtiges mundering og ammunition. Dertil kommer udgifter til undervisere ved Forsvarsakademiet samt udvidelse af etableringer til undervisningsbrug til samlet 1,3 mia. kr. over perioden. Hermed kan de samlede merudgifter opgøres til ca. 4,3 mia. kr. i perioden 2024-2033. Initiativet om indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter vil desuden have negative implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet der bl.a. vil være behov for udvidelse af etableringer til undervisningsbrug.

Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19-pandemien estimeres at ville kunne fritage Forsvaret for at afholde engangsudgifter på 30-75 mio. kr., som ville være forbundet med at indhente efterslæbet efter COVID-19-pandemien.

Engangsudgifterne er tidligere opgjort til 25-35 mio. kr. Det forøgede spænd følger af, at der er identificeret en risiko for, at eksisterende bygningsmasse og lokationer ikke kan anvendes til den yderligere opgave med at indhente efterslæbet i 2025 og frem, hvilket i så fald kan medføre betydelige merudgifter til etablering af ny kapacitet.

Lovforslaget vurderes i relevant omfang at være i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Eksempelvis udgør lovforslaget en forenkling af reguleringen på værnepligtsområdet henset til, at mænd og kvinder vil blive omfattet af den samme regulering i relation til værnepligten, hvilket er i overensstemmelse med princip nr. 1 om enkle og klare regler.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslagets del vedrørende fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten vil medføre negative administrative konsekvenser for kvinder, idet de vil blive forpligtede

til at møde til Forsvarets Dag samt at deltage heri på tilsvarende vis som mænd i dag. Derudover vil kvinder – på tilsvarende vis som for mænd i dag – forud for Forsvarets Dag modtage et helbredsspørgeskema med spørgsmål til navnlig deres helbredsmæssige forhold, som er relevante for bedømmelsen af egnetheden til værnepligtstjenesten, og som kvinderne vil blive opfordret til at udfylde og indsende til Personelkommandoen forud for mødet på Forsvarets Dag. Derudover vil lovforslaget desuden kunne medføre negative administrative konsekvenser for de kvinder, der skal aftjene værnepligtstjeneste, særligt i forhold til opsigelses- og fortrydelsesret forud for og under værnepligtstjenesten.

Lovforslaget vil dog samtidig have positive administrative konsekvenser for borgerne, idet lovforslaget vil medføre en ensartet og dermed mere gennemskuelig regulering på tværs af kønnene henset til, at mænd og kvinder vil blive omfattet af den samme regulering i relation til værnepligten.

Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag under helt særlige forhold vil derimod kunne medføre positive administrative konsekvenser for de mænd, som måtte blive fritaget for at skulle møde til Forsvarets Dag efter regler udstedt i medfør af bestemmelsen.

Lovforslagets del vedrørende mulighed for at beordre værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergenter vil endvidere kunne medføre negative administrative konsekvenser for disse mænd og kvinder ved, at de vil skulle aftjene en længere værnepligtstjeneste.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [dato] til den [dato] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikerne (AC), Centralforeningen for Stampersonel (CS), Danmarks Veteraner, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Kvindesamfund, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Færøernes Landsstyre via Rigsombudsmanden på Færøerne, Hovedforeningen for Personel af Reserven i Danmark (HPRD), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD), Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), Institut for Menneskerettigheder, Interforce, Justitia, Kommunernes Landsforening (KL), KVINFO, Kvindelige Veteraner, Kvinderådet, Naalakkersuisut via Rigsombudsmanden i Grønland, Præsidenten for Vestre

Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, samtlige byretspræsidenter, Soldaterlegatet og Værnepligtsrådet.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19-pandemien estimeres at ville kunne fritage Forsvaret for at afholde engangsudgifter på 30-75 mio. kr., som ville være forbundet med at indhente efterslæbet efter COVID-19.	Lovforslaget vil for det offentlige have estimerede merudgifter på ca. 772 mio. kr. fra 2024-2033, for så vidt angår fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag. Derudover vil lovforslaget have estimerede merudgifter for ca. 10 mio. kr. over samme periode, for så vidt angår fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til aftjening af værnepligts-tjeneste. Endeligt vil lovforslaget have estimerede merudgifter for ca. 4,3 mia. kr. fra 2024-2033 i relation til indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil overordnet medføre en administrativ forenkling i forvaltningen af værnepligtsområdet, idet mænd og kvinder omfattes af den samme regulering.	Lovforslaget vil have negative implementeringskonsekvenser for det offentlige i form af bl.a. øget administration i forbindelse med fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag og aftjening af værnepligtstjeneste samt indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.

Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget vil have positive administrative konsekvenser for borgerne i forhold til ensartet regulering. Lovforslaget vil desuden kunne medføre positive administrative konsekvenser for de mænd, som måtte blive fritaget for at skulle møde til Forsvarets Dag.	Lovforslaget vil medføre negative administrative konsekvenser ved, at kvinder forpligtes til at møde til Forsvarets Dag. Lovforslaget vil desuden kunne medføre negative administrative konsekvenser for kvinder, som skal aftjene værnepligtstjeneste. Lovforslaget vil endvidere kunne medføre negative administrative konsekvenser for mænd og kvinder, der beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering / Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af § 3, stk. 2, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske mænd at gøre værnepligtstjeneste, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse, så længe han er bosat her i landet.

Det følger desuden af § 4, stk. 1, i værnepligtsloven, at den, der ved dansk eller fremmed domstol er idømt ubetinget straf af fængsel i mindst 30 dage eller foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68-70, af sessionen kan udelukkes fra værnepligtstjeneste, såfremt det

udviste forhold begrundet en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

Det følger herudover af § 4 a i værnepligtsloven, at såfremt en værnepligtig, der har afsluttet den første samlede tjeneste, idømmes en sanktion som nævnt i § 4, stk. 1, kan vedkommende minister eller den myndighed, ministeren bemyndiger til det, undlade at genindkalde den pågældende, såfremt det udviste forhold begrundet en nærliggende fare for, at han vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

Det følger endvidere af § 15, stk. 1, i værnepligtsloven, at sessionen kan pålægge en værnepligtig, der møder for sessionen, og som ikke findes egnet til værnepligtstjeneste, fordi han 1) endnu ikke er tilstrækkeligt udviklet, 2) lider af en midlertidig svaghed eller sygdom eller 3) ikke har forevist dokumentation for en påstået eller formodet svaghed eller sygdom, at møde for en senere session. Det følger desuden af lovens § 15, stk. 2, at en værnepligtig, der har modtaget pålæg efter stk. 1, kan kræve at blive endeligt sessionsbehandlet inden udgangen af året efter det år, i hvilket han er mødt for sessionen første gang, jf. stk. 2. Det følger herudover af lovens § 15, stk. 3, at er grunden til, at den værnepligtige ikke er fundet egnet til værnepligtstjeneste, den i stk. 1, nr. 3, anførte, og har han ved en senere session fortsat ikke fremvist dokumentation, kan den værnepligtige dog først kræve at blive endeligt sessionsbehandlet ved den første session i det følgende år, jf. stk. 3.

Det følger derudover af § 19 i værnepligtsloven, at sessionen kan tilkendegive den værnepligtige, der udskrives, i hvilken måned han tidligst vil blive indkaldt, såfremt den værnepligtige godtgør, at en sådan fastsættelse af tidligst mulige indkaldelsestidspunkt vil være af særlig betydning for ham af hensyn til hans uddannelse eller af andre grunde. Forsvarsministeren kan fastsætte regler herom.

Det følger endeligt af § 36, stk. 2, i værnepligtsloven, at skønnes en overtrædelse ikke at medføre højere straf end bøde, kan forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, tilkendegive den pågældende, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt han erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Det foreslås *overalt* i værnepligtsloven, at »han« ændres til »den pågældende«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring af § 3, stk. 2, 2. pkt., § 4, stk. 1, § 4 a, § 15, stk. 1-3, § 19, 1. pkt., og § 36, stk. 2, indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelserne vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelserne vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 2

Det følger af § 1, stk. 1, i værnepligtsloven, at enhver dansk mand er undergivet værnepligt (værnepligtig).

Det foreslås at ændre § 1, stk. 1, i værnepligtsloven, således at »mand« ændres til »statsborger«.

Den foreslåede ændring indebærer, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«. Værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige foreslås dermed fremover at finde anvendelse for alle uanset køn.

Det vil bl.a. indebære, at alle uanset køn vil skulle møde til Forsvarets Dag efter § 13, stk. 1, i værnepligtsloven, ligesom alle uanset køn vil skulle deltage heri, herunder modtage orientering om de forskellige tjenesteforhold m.v. efter lovens § 7, stk. 1, 1. pkt., underkaste sig lægeundersøgelser m.v. efter lovens § 14, stk. 1, samt trække et lodtrækningsnummer efter lovens § 20. Desuden vil det bl.a. indebære, at alle uanset køn vil kunne indgå aftale om at aftjene værnepligtstjeneste efter værnepligtslovens § 21, og at såfremt der ikke er tilstrækkeligt med værnepligtige, der ønsker at indgå en aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil alle uanset køn ligeledes kunne pålægges at aftjene værnepligtstjeneste i overensstemmelse med principperne for fordelingen i lovens § 23.

Den foreslåede ændring har den konsekvens, at enhver dansk statsborger ligeledes vil blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten. Det gælder bl.a. lov om forsvarets personel, beredskabsloven, lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande samt relevante administrative forskrifter. Som eksempel kan nævnes bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgang til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret. Derudover vil kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste i Forsvaret – som i dag – været omfattet af bl.a. militær straffelov og militær disciplinarlov. Kvinder, der skal aftjene værnepligtstjeneste, vil således fremover blive omfattet af de samme love og administrative forskrifter, som mænd er i dag.

Der vil således ske fuld ligestilling uanset køn i relation til Forsvarets Dag og aftjening af værnepligtstjenesten.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 3, stk. 1, i værnepligtsloven, at mænd, der har gjort værnepligtstjeneste i en fremmed stat eller har gennemgået uddannelse i en fremmed stats forsvar, af Værnepligtsnævnet helt eller delvis kan fritages for værnepligtstjeneste.

Det foreslås at ændre § 3, stk. 1, i værnepligtsloven, således at »Mænd« ændres til »Den«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring af § 3, stk. 1, indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelsen vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelsen vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af den nævnte bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 4

Det følger af § 3, stk. 2, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske mænd at gøre værnepligtstjeneste, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse, så længe han er bosat her i landet.

Det foreslås at ændre § 3, stk. 2, 1. pkt., i værnepligtsloven, således at »udenlandske mænd« ændres til »udlændinge«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring af § 3, stk. 2, 1. pkt., indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelsen vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelsen vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af den nævnte bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 5

Det følger af § 6 i værnepligtsloven, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, forestår afholdelse af Forsvarets Dag, herunder session, og afgør i øvrigt, om en person 1) er undergivet værnepligt, 2) i henhold til § 13 er forpligtet til at møde

til Forsvarets Dag, 3) af grunde, der ikke vedrører egnethed og ikke vedrører udelukkelse efter § 4, har krav på, at værnepligten bortfalder for ham.

Det følger desuden af § 26, stk. 1, i værnepligtsloven, at enhver værnepligtig selv er ansvarlig for, at bopælsforandringer, bortrejse og lignende ikke er til hinder for, at indkaldelsesordrer og andre meddelelser fra myndighederne om værnepligten kan komme ham i hænde rettidigt.

Det foreslås at ændre § 6, nr. 3, og § 26, stk. 1, i værnepligtsloven, således at »ham« ændres til »den pågældende«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring af § 6, nr. 3, og § 26, stk. 1, indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelserne vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelserne vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 6

Det følger af § 13, stk. 1, i værnepligtsloven, at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

Det følger desuden af § 13, stk. 2, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan pålægge værnepligtige at møde til Forsvarets Dag.

Det følger herudover af § 13, stk. 4, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren under den i værnepligtslovens § 27 angivne betingelse kan give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år.

Det følger endvidere af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

Værnepligtsloven indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

Det foreslås at indsætte et nyt § 13, stk. 5, hvorefter forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.

Den foreslåede bestemmelse vil alene kunne anvendes af forsvarsministeren til at fastsætte regler, hvis helt særlige forhold gør sig gældende. Ved »helt særlige forhold« forstås udefrakommende påvirkninger eller følger heraf, der indebærer, at Forsvarets Dag ikke uden et uforholdsmæssigt ressourceforbrug vil kunne gennemføres. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet ved udbrud af epidemisk sygdom, som nødvendiggør begrænsninger af samfundsaktiviteten. Det vil eksempelvis også kunne være tilfældet ved naturkatastrofer, der rammer etableringer på Forsvarsministeriets område eller den infrastruktur, som etableringerne afhænger af for at fungere, eller ved kriser og katastrofer af et sådant omfang, at Forsvarets ressourcer fra Forsvarets Dag, herunder eksempelvis lægerressourcer, skal bruges til at håndtere krisen eller katastrofen.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse alene kunne fastsættes regler om fritagelse for at møde til Forsvarets Dag i forhold til nærmere årgange af værnepligtige. Forsvarsministeren vil efter bestemmelsen kunne fastsætte regler om, at nærmere fastsatte årgange af værnepligtige, der skal møde eller skulle være mødt til Forsvarets Dag i en bestemt periode, helt eller delvist fritages. Bestemmelsen vil således ikke kunne anvendes til at fastsætte regler om, at værnepligtige generelt fritages for at møde til Forsvarets Dag. Desuden vil den foreslåede bestemmelse skulle administreres således, at den operative kapacitet i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, der er baseret på brug af værnepligtige, ikke påvirkes.

Forsvarsministeren forventes med den foreslåede bemyndigelse at fastsætte regler om, at de værnepligtige, som endnu ikke har været mødt til Forsvarets dag på grund af COVID-19-pandemien og følgerne heraf, fritages for at møde til Forsvarets dag. Dermed vil regler, der udstedes i medfør af bestemmelsen, bl.a. kunne afvikle det efterslæb, der på nuværende tidspunkt er opstået i forhold til de værnepligtige, der mangler at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19.

Værnepligtige, der i medfør af regler, som udstedes i medfør af loven, fritages for at møde til Forsvarets Dag, vil ikke på senere et tidspunkt kunne indkaldes til at møde til Forsvarets Dag i medfør af eksempelvis værnepligtslovens § 13, stk. 2.

Det forudsættes, at forsvarsministeren samtidig fastsætter regler om, at værnepligtige, der fritages for at skulle møde til Forsvarets Dag, fortsat indtil deres fyldte 30. år vil have mulighed for at møde hertil, hvis de anmoder om at komme til Forsvarets Dag. De pågældende vil blive informeret om muligheden for fortsat at deltage i Forsvarets Dag.

Kvinder vil – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – blive omfattet af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven om fritagelse for at møde til Forsvarets Dag.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af § 19 i værnepligtsloven, at sessionen kan tilkendegive den værnepligtige, der udskrives, i hvilken måned han tidligst vil blive indkaldt, såfremt den værnepligtige godtgør, at en sådan fastsættelse af tidligst mulige indkaldelsestidspunkt vil være af særlig betydning for ham af hensyn til hans uddannelse eller af andre grunde. Forsvarsministeren kan fastsætte regler herom.

Det foreslås at ændre § 19, 1. pkt., i værnepligtsloven, således at »ham« ændres til »den værnepligtige«, og »hans« ændres til »den værnepligtige«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn.

De foreslåede ændringer af § 19, 1. pkt., indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelsen vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelsen vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

De foreslåede ændringer indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af den nævnte bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 8

Det følger af § 21 a i værnepligtsloven, at enhver dansk kvinde inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet.

Det foreslås, at § 21 a i værnepligtsloven ophæves.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn.

Kvinder vil således fremover blive forpligtet til at møde til Forsvarets Dag efter § 13, stk. 1, i værnepligtsloven.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af § 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligt-lignende vilkår.

Det foreslås, at i § 2, stk. 2, 1. og 2. pkt., i lov om forsvarets personel udgår »af linjen og reserven«.

Derudover foreslås det at ændre § 2, stk. 2, 2. pkt., i lov om forsvarets personel, således at »værnepligtige og kvinder på værnepligt-lignende vilkår« ændres til »værnepligtige menige«.

Den foreslåede ændring indebærer, at udtrykket »af linjen og reserven« udgår af bestemmelsen. Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 2, nr. 2, hvorefter det foreslås, at forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter lovens stk. 2, herunder om inddeling af personel af linjen og reserven.

Den foreslåede ændring indebærer desuden, at udtrykket »værnepligtige« ændres til »værnepligtige menige«, således at der gives mulighed for, at værnepligtige, der aftjener eller har aftjent værnepligtstjeneste, enten kan være befalingsmænd eller menige.

Dette skyldes, at en del af de værnepligtige, der aftjener værnepligtstjeneste, uddannes til løjtnant eller sergent, hvormed disse vil være befalingsmænd. Det er derfor nødvendigt at ændre definitionen, således at værnepligtige ikke altid vil være menige, men også kan omfattes af lovens § 2, stk. 2, 1. pkt., om befalingsmænd, såfremt de uddannes til løjtnant eller sergent.

Den foreslåede ændring indebærer endvidere, at udtrykket »kvinder på værnepligtlignende vilkår« udgår af bestemmelsen. Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om forsvarets personel. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtlignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel om militært personel. Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste som løjtnant eller sergent, vil således også omfattes af § 2, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 og 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 2

Det følger af § 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtlignende vilkår.

Det foreslås at indsætte et nyt § 2, stk. 3, hvorefter forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter stk. 2, herunder om inddeling af personel af linjen og reserven.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel, herunder inddeling af personel af linjen og reserven. Der vil bl.a. kunne fastsættes regler om, hvem der betragtes som værende af linjen, og hvem der indgår i reserven. Herudover vil der bl.a. kunne fastsættes regler om, hvorledes værnepligtige befalingsmænd skal indgå i den militære inddeling, og om de skal anses for at være af linjen eller af reserven.

Det forudsættes, at personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med Forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom, som hidtil vil være at betragte som personel af reserven.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – blive omfattet af § 2, stk. 3, i lov om forsvarets personel om inddeling af militært personel.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 4, stk. 1, i lov om forsvarets personel, at forsvarsministeren fastsætter antallet af værnepligtige, der årligt indkaldes til forsvaret og fastsætter tjenestetidens længde. Denne kan ikke overstige i alt 24 måneder.

Det foreslås, at der i § 4, stk. 1, 2. pkt., efter »24 måneder« indsættes »for værnepligtige menige og 36 måneder for værnepligtige løjtnanter og sergenter«.

Den foreslåede ændring indebærer, at forsvarsministeren får mulighed for at fastsætte den maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter til 36 måneder. Den samlede maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter vil omfatte både den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste.

Den første samlede tjeneste for værnepligtige løjtnanter og sergenter forventes i udgangspunktet at være 24 måneder, hvor de vil skulle uddannes i op til 12 måneder efterfulgt af op til 12 måneders tjeneste. Med forøgelsen af den maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter til 36 måneder sikres det, at værnepligtige løjtnanter og sergenter, der indkaldes til efterfølgende tjeneste i totalforsvaret efter § 7 i lov om forsvarets personel, som hidtil vil kunne indkaldes i op til seks måneder. For værnepligtige løjtnanter og sergenter, der udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier efter lovens § 8, vil der som hidtil ikke gælde en tilsvarende begrænsning i den tidsmæssige udstrækning af den efterfølgende tjeneste, dog således at den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste ikke kan overstige den samlede maksimale tjenestetid på 36 måneder. Disse værnepligtige vil således kunne indkaldes til efterfølgende tjeneste ved mobiliseringskompagnier i op til 12 måneder, forudsat at deres første samlede tjeneste vil udgøre 24 måneder.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 4, stk. 1, 2. pkt., i lov om forsvarets personel om tjenestetidens længde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af § 4, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at forsvarsministeren fastsætter regler om uddannelse af værnepligtige under tjenesten og om tjenestens tilrettelæggelse.

Lov om forsvarets personel indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at beordre værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Det foreslås at indsætte et nyt § 4, stk. 3, hvorefter Forsvarskommandoens underliggende myndigheder kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Forsvarskommandoens underliggende myndigheder vil kunne beordre en værnepligtig menig, der er i gang med at aftjene sin værnepligtstjeneste, til at skulle uddannes til og gøre tjeneste som sergent. Muligheden herfor vil også gælde i forhold til værnepligtige, der er i gang med at aftjene deres værnepligtstjeneste på baggrund af en aftale herom.

Efter den foreslåede bestemmelse vil den afgørelse, som Forsvarskommandoens underliggende myndigheder vil skulle træffe, basere sig på et konkret skøn i forhold til de kvalifikationer, som den værnepligtige menige har udvist de første par måneder af værnepligtstjenesten, deres helbredsmæssige forhold, samt hvorvidt de kan sikkerhedsgodkendes til det relevante niveau. I afgørelsen vil der desuden skulle lægges vægt på, om der er grunde af særlig betydning for den værnepligtige menige, der taler imod, at den pågældende beordres til at skulle aftjene værnepligtstjeneste som sergent. Sådanne grunde vil eksempelvis kunne foreligge, såfremt den værnepligtige kan godtgøre, at vedkommende har fået tildelt en studieplads på en videregående uddannelse eller har fået endeligt tilsagn om en læreplads, og hvor en udskydelse heraf vil indebære en risiko for, at den pågældende ikke senere vil kunne opnå en tilsvarende plads. Personlige forhold, herunder sygdom i den værnepligtiges nære familie, vil også kunne indgå som et element i afgørelsen.

Det forudsættes, at værnepligtige sergenter i videst muligt omfang vil skulle rekrutteres ad frivillighedens vej. Der vil således alene blive gjort brug af muligheden for at beordre værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, som bl.a. har de fornødne kvalifikationer til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt § 4, stk. 4, hvorefter afgørelser efter stk. 3 kan påklages til Personelkommandoen. Klager over afgørelser skal være indgivet skriftligt inden to uger efter, at afgørelsen er meddelt. Personelkommandoens afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en afgørelse være meddelt, når den er kommet frem til den klageberettigede værnepligtige. Sendes afgørelsen eksempelvis med digital post, vil den være kommet frem til den værnepligtige, når den er tilgængelig i vedkommendes e-boks. Den fastsatte klagefrist på to uger skal ses i lyset af Forsvarets behov for at kunne planlægge opstarten af sergentuddannelsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer desuden, at den ulovbestemte administrative rekursadgang afskæres, for så vidt angår de afgørelser, som Personelkommandoen som rekursinstans træffer i medfør af bestemmelsen. Med bestemmelsen afskæres adgangen til at påklage såvel afgørelsens materielle indhold som spørgsmål om sagsbehandlingsfejl, der måtte knytte sig til afgørelsen, som eksempelvis manglende begrundelse.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – blive omfattet af § 4, stk. 2 og 3, i lov om forsvarets personel om beordring til at gøre værnepligtstjeneste som sergent.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af § 7, stk. 1, i lov om forsvarets personel, at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 5-års-perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.

Det følger desuden af § 7, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret efter stk. 1 ikke gælder for hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier og har pligt til at gøre tjeneste heri, jf. § 8.

Det følger herudover af § 8 i lov om forsvarets personel, at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier, har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 5-års-perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i mobiliseringskompagnierne.

Det følger endvidere af § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel, at forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, jf. §§ 7 og 8, under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det foreslås, at i § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om forsvarets personel. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret og mobiliseringskompanier under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 6

Det følger af § 9 a i lov om forsvarets personel, at kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af forsvarsministeren kan fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter efter bestemmelsen nærmere regler herom.

Det foreslås, at § 9 a i lov om forsvarets personel ophæves.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om forsvarets personel. § 9 a i lov om forsvarets personel vil dermed fremover blive overflødig, da kvinder ikke fremover vil blive antaget på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste i Forsvaret, vil i stedet for at være omfattet af den særlige fritagelsesmulighed i § 9 a i lov om forsvarets personel – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – blive omfattet af ordningen i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde i tilfælde, hvor det må anses for uforeneligt med kvindernes samvittighed at gøre militærtjeneste af enhver art.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 3

Til nr. 1 og 2

Overskriften før § 54 a i beredskabsloven dækker bestemmelserne §§ 54 a og 54 b og lyder »Kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår«.

Det følger af § 54 a i beredskabsloven, at reglerne i lovens §§ 52-54 om værnepligtige og §§ 60-66 om straf og disciplinarmidler for værnepligtige finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår.

Det følger desuden af § 54 b i beredskabsloven, at kvindeligt personel i redningsberedskabet antaget på værnepligtslignende vilkår, som er afskediget eller hjemsendt, og for hvem tjeneste af enhver art i redningsberedskabet efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af ministeren for samfundssikkerhed og beredskab kan fritages for tjeneste. Ministeren for samfundssikkerhed og beredskab kan efter bestemmelsen fastsætte nærmere regler herom.

Det foreslås, at *overskriften før § 54 a* i beredskabsloven ophæves, og at beredskabslovens §§ 54 a og 54 b ophæves.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder beredskabsloven. Beredskabslovens §§ 54 a og 54 b vil dermed fremover blive overflødige, da kvinder ikke fremover vil blive antaget på værnepligtstilignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste i Beredskabsstyrelsen, vil – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – blive umiddelbart omfattet af beredskabslovens §§ 52-54 om værnepligtige og §§ 60-66 om straf og disciplinarmidler for værnepligtige.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste i Beredskabsstyrelsen, vil i stedet for at være omfattet af den særlige fritagelsesmulighed i beredskabslovens § 54 b – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – blive omfattet af ordningen i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde i tilfælde, hvor det må anses for uforeneligt med kvindernes samvittighed at gøre militærtjeneste af enhver art.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 3 og 4

Det følger af § 60, stk. 1, i beredskabsloven, at medmindre disciplinarmidler anvendes, jf. lovens § 62, straffes den værnepligtige, der er indkaldt til tjeneste i redningsberedskabet, med bøde eller fængsel i indtil 1 år, hvis han nægter at gøre tjeneste i redningsberedskabet, udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet, ikke efterkommer en foresat tjenstlige befaling eller i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører.

Det følger desuden af § 60, stk. 3, i beredskabsloven, at enhver foresat i redningsberedskabet kan anholde en værnepligtig, når denne ikke efterkommer den foresattes tjenstlige befaling, og det skønnes nødvendigt af hensyn til disciplinen at anholde ham.

Det foreslås at ændre § 60, stk. 1, i beredskabsloven, således at »han« ændres til »den pågældende«.

Derudover foreslås det at ændre § 60, stk. 3, i beredskabsloven, således at »ham« ændres til »den pågældende«.

Forslagene er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder beredskabsloven.

De foreslåede ændringer af § 60, stk. 1, og § 60, stk. 3, indebærer, at kvinder fremover vil være umiddelbart omfattet af beredskabslovens § 60, stk. 1 og 3, som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2.

De foreslåede ændringer indebærer ingen indholdsmæssige ændringer af de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 4

Til nr. 1

Det følger af § 6, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, at medmindre disciplinarmidler bringes i anvendelse, jf. lovens § 8, stk. 1, straffes en arbejdspligtig med bøde eller med fængsel indtil 1 år, hvis han nægter at udføre civilt arbejde, udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet, ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører.

Det foreslås at ændre § 6, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, således at »han« ændres til »den pågældende«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde.

Den foreslåede ændring af § 6, stk. 1, indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelsen vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelsen vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af den nævnte bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 5

Til nr. 1 og 2

Det følger af § 2, stk. 3, i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistan SARbejde i udviklingslande, at såfremt en ansøger ikke er egnet til bedømmelse, og han ikke tilbagekalder sin ansøgning, meddeler vedkommende minister, jf. § 27 i værnepligtsloven, såfremt beredskabsmæssige hensyn ikke taler herimod, ham udsættelse med værnepligtstjeneste,

dog højst i et tidsrum af 14 måneder. Dette gælder dog kun, hvis den pågældende ikke tidligere har opnået udsættelse af denne grund.

Det følger desuden af § 3, stk. 2, i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, at indenrigsministeren kan dog efter forhandling med udenrigsministeren og forsvarsministeren bestemme, at tilladelsen ikke bortfalder, eller at den værnepligtige kun skal indkaldes til den værnepligtstjeneste, som han er udskrevet eller overført til, i et kortere tidsrum end efter de almindelige regler. Ved afgørelsen skal der navnlig tages hensyn til, om bortfaldsgrunden beror på den værnepligtiges egne forhold.

Det følger derudover af § 4, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, at udføres der ikke bistandsarbejde i mindst 2 år, afgør værnepligtsnævnet, om og i hvilket tidsrum den pågældende skal indkaldes til den værnepligtstjeneste, som han er udskrevet eller overført til. Ved afgørelsen skal der navnlig tages hensyn til, om afbrydelsen af bistandsarbejdet beror på den værnepligtiges egne forhold.

Det foreslås at ændre § 2, stk. 3, 1. pkt., § 3, stk. 2, 1. pkt., og § 4, stk. 1, 1. pkt., i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, således at »han« ændres til »den pågældende«.

Derudover foreslås det at ændre § 2, stk. 3, 1. pkt., i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, således at »ham« ændres til »den pågældende«.

Forslagene er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande.

De foreslåede ændringer af § 2, stk. 3, 1. pkt., § 3, stk. 2, 1. pkt., og § 4, stk. 1, 1. pkt., indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelserne vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelserne vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

De foreslåede ændringer indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 6

Til nr. 1

Det følger af § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forswarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at loven omfatter værnepligtige mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, som har modtaget meddelelse om tidspunktet for indkaldelse.

Det foreslås, at i § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet om værnepligtige om lovens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 2

Det følger af § 2, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår har ret til fravær fra arbejde på grund af aftjening af værnepligt.

Det følger desuden af § 4, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Det følger herudover af § 5, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, der udnytter sin ret til fravær efter § 2, senest 14 dage efter modtagelse af meddelelsen af det forventede hjemsendelsestidspunkt skal underrette arbejdsgiveren om, hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter aftjent værnepligt.

Det følger endvidere af § 6, stk. 1, 1. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, som efterkasseres eller på anden måde hjemsendes før tiden fra aftjening af værnepligt, senest 14 dage efter hjemsendelsen skal underrette arbejdsgiveren herom.

Det følger derudover af § 7 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at lovens bestemmelser ikke ved aftale, vedtægt eller regulativer kan fraviges til ugunst for den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår.

Det følger endeligt af § 9, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at hvis en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår afskediges i strid med § 2, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.

Det foreslås, at i § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af kapitel 2 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet om værnepligtige lønmodtagere.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 3

Det følger af § 2, stk. 2, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en arbejdsgiver ikke må afskedige en lønmodtager, fordi han vil udnytte retten til fravær på grund af aftjening af værnepligt eller har været fraværende af denne grund.

Det følger desuden af § 4, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Det følger herudover af § 6, stk. 2, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at lønmodtageren har dog ret til at genoptage arbejdet 4 måneder efter efterkassations- eller hjemsendelsestidspunktet. Har lønmodtageren afgivet varsel efter § 5, stk. 1, har han ret til at genoptage arbejdet til det tidspunkt, der er angivet i varslet.

Det foreslås at ændre § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, således at »han« ændres til »den pågældende«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som

konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet.

Den foreslåede ændring af § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelserne vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelserne vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

Den foreslåede ændring indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 4

Det følger af § 8 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, om opsigelse i forbindelse med manglende underretning ikke finder anvendelse på værnepligtige mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Det foreslås, at i § 8 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 8 om, at § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet om at opsigelse i forbindelse med manglende underretning ikke finder anvendelse på værnepligtige, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 7

Til nr. 1

Det følger af § 44, stk. 3, i lov om, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre

regler om ferie for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtstilignende vilkår, for konstabelelever og for personel af reserven.

Det foreslås, at i § 44, stk. 3, i lov om ferie udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtstilignende vilkår,«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om ferie. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtstilignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 44, stk. 3, i lov om ferie om muligheden for at fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til nr. 2

Det følger af § 44, stk. 4, i lov om ferie, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtstilignende vilkår i det statslige redningsberedskab.

Det foreslås, at i § 44, stk. 4, i lov om ferie udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtstilignende vilkår i det statslige redningsberedskab«.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om ferie. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtstilignende vilkår.

Kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2 – være omfattet af § 44, stk. 4, i lov om ferie om muligheden for at fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 8

Til nr. 1 og 2

Det følger af § 6, stk. 1, i lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, at en funktionærs indkaldelse til aftjening af værnepligt, såvel civil som militær, ikke berettiger arbejdsgiveren til at afskedige funktionæren, men forholdet kan kun afvikles gennem opsigelse i henhold til § 2, og funktionæren har ret til løn i overensstemmelse med nærværende paragrafs stk. 2. Funktionæren er dog pligtig at underrette arbejdsgiveren, så snart han modtager meddelelse om tidspunktet for indkaldelsen, dog tidligst så lang tid forinden indkaldelsen, at funktionæren efter reglerne i § 2, stk. 6, kunne have opsagt tjenesteforholdet til ophør ved udgangen af den forud for indkaldelsestidspunktet liggende måned. Undladelse heraf berettiger arbejdsgiveren til ved den første indkaldelse at hæve forholdet uden varsel fra indkaldelsesdagen og ved senere indkaldelser at kræve erstatning for det tab, der er forvoldt ved undladelsen af at give underretning.

Det følger desuden af § 6, stk. 3, i lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, at efter genindkaldelse til militærtjeneste har funktionæren ret til at genindtræde i sin stilling med uændret anciennitet. Hvis funktionæren vil benytte sig af denne ret, påhviler det ham samtidig med, at han giver underretning om indkaldelsen, jf. stk. 1, at meddele arbejdsgiveren dette, og han er i så tilfælde forpligtet til ved hjemsendelsen at genindtræde i stillingen.

Det foreslås at ændre § 6, stk. 1, 2. pkt., og § 6, stk. 3, 2. pkt., i lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, således at »han« ændres til »den pågældende«.

Derudover foreslås endvidere at ændre § 6, stk. 3, 2. pkt., i lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, således at »ham« ændres til »den pågældende«.

Forslagene er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2, hvorefter det foreslås, at enhver dansk statsborger bliver omfattet af udtrykket »værnepligtig«, og at værnepligtslovens bestemmelser om værnepligtige dermed fremover foreslås at finde anvendelse for alle uanset køn. Som konsekvens heraf vil enhver dansk statsborger ligeledes blive omfattet af udtrykket »værnepligtig« i den regulering, der knytter sig til selve værnepligtstjenesten, herunder lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer.

De foreslåede ændringer af § 6, stk. 1, 2. pkt., og i § 6, stk. 3, 2. pkt., indebærer alene en udvidelse af, hvem bestemmelserne vil finde anvendelse for som konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 2. Bestemmelserne vil således fremover finde anvendelse for alle uanset køn.

De foreslåede ændringer indebærer derudover ingen indholdsmæssige ændringer af de nævnte bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt § 1, nr. 2, og bemærkningerne dertil.

Til § 9

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2025, jf. dog *stk. 2-4*.

Det foreslås med *stk. 2*, at værnepligtslovens krav om obligatorisk fremmøde til Forsvarets Dag finder anvendelse for kvinder, der fylder 18 år på eller efter den 1. juli 2025.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at det alene være vil kvinder, der fylder 18 år på eller efter den 1. juli 2025, der vil blive forpligtede til at møde til og deltage i Forsvarets Dag.

Det foreslås med *stk. 3*, at loven ikke finder anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. januar 2026. For de pågældende finder de hidtil gældende regler anvendelse. Aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår med møde til første samlede tjeneste den 1. januar 2026 eller senere bortfalder.

Personelkommandoen har på nuværende tidspunkt allerede indgået aftaler med kvinder om antagelse på værnepligtslignende vilkår med mødetidspunkter ude i fremtiden.

For at sikre en snarlig implementering af ligestillingen mellem kvinder og mænd, der aftjener værnepligtstjeneste, vil Personelkommandoen skulle indgå nye aftaler med de pågældende kvinder, såfremt kvinderne måtte have ønske herom. For at sikre en hensigtsmæssig overgang til den nye ordning foreslås det, at loven træder i kraft den 1. juli 2025, men at kvinder, der allerede har indgået aftale om tjeneste på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. januar 2026, ikke omfattes af den nye ordning. For de kvinder, som har aftjent første samlede tjeneste, og som ved lovens ikrafttrædelse er hjemsendt, eller som skal møde til første samlede tjeneste før den 1. januar 2026, vil lovforslaget således ikke have nogen konsekvenser. For disse kvinder vil de hidtil gældende regler for kvinder på værnepligtslignende vilkår fortsat finde anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse indebærer samtidig, at aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår med møde til første samlede tjeneste den 1. januar 2026 eller senere bortfalder. For disse kvinder, der ikke ønsker at indgå en aftale på de nye vilkår, vil der således ikke være mulighed for at aftjene værnepligtstjeneste på værnepligtslignende vilkår.

Det foreslås med *stk. 4*, at lovens § 2, nr. 4, finder anvendelse for værnepligtige, der på eller efter den 1. juli 2025 indgår aftale om at aftjene første samlede tjeneste.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at det er værnepligtige, der på eller efter den 1. juli 2025 indgår aftale om at aftjene første samlede tjeneste, som vil kunne beordres til at skulle aftjene værnepligtstjeneste som sergent. For de værnepligtige, som før den 1. juli 2025 indgår aftale om at aftjene første samlede tjeneste, vil lovforslagets § 2, nr. 4, således ikke finde anvendelse.

Det foreslås med *stk. 5*, at regler udstedt i medfør af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 13, stk. 6, i værnepligtsloven, jf. denne lovs § 1, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelsen indebærer, at de regler, der i dag er udstedt i medfør af værnepligtslovens § 13, stk. 5, fortsat skal gælde, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Dette skal ses i lyset af, at det med lovforslaget foreslås, at den gældende § 13, stk. 5, bliver § 13, stk. 6.

Det foreslås med *stk. 6*, at regler udstedt i medfør af § 4, stk. 3 og 4, i lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 4, stk. 5 og 6, jf. denne lovs § 3, nr. 4.

Den foreslåede bestemmelsen indebærer, at de regler, der i dag er udstedt i medfør af § 4, stk. 3 og 4, i lov om forsvarets personel fortsat skal gælde, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Dette skal ses i lyset af, at det med lovforslaget foreslås, at den gældende § 4, stk. 3 og 4, bliver § 4, stk. 5 og 6.

Til § 10

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed.

Værnepligtsloven er, på nær ændringerne foretaget ved § 82 i lov nr. 1054 af 23. december 1992, § 19 i lov nr. 69 af 4. februar 2004, § 8 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, direkte gældende for Færøerne og Grønland. Det er dog alene værnepligtige, der har bopæl eller ophold i Kongeriget Danmark med undtagelse af Færøerne og Grønland, som skal møde til Forsvarets Dag, jf. værnepligtslovens § 13, jf. § 5.

Ændringerne af værnepligtsloven i § 82 i lov nr. 1054 af 23. december 1992 og i lov nr. 1538 af 18. december 2018 om ændring af lov om værnepligt er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 2017 af 18. december 2020 om ikrafttræden for Grønland af visse love om ændring af værnepligtsloven.

Lov om forsvarets personel er, på nær ændringerne foretaget ved § 39 i lov nr. 530 af 24. juni 2005, § 3 i lov nr. 1264 af 16. december 2009, § 15 i lov nr. 395 af 2. maj 2016, lov nr. 1539 af 18. december 2018, lov nr. 328 af 30. marts 2019 og lov nr. 2386 af 14. december 2021, direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Ændringerne af lov om forsvarets personel i lov nr. 1539 af 18. december 2018 om ændring af lov om forsvarets personel samt lov nr. 328 af 30. marts 2019 om ændring af lov om forsvarets personel er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 2016 af 18. december 2020 om ikrafttræden for Grønland af visse love om ændring af lov om forsvarets personel.

Beredskabsloven er ikke direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Dele af beredskabsloven er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 995 af 25. august 2017 om ikrafttræden for Grønland af beredskabsloven.

Lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde er, på nær ændringerne foretaget ved § 73 i lov nr. 1054 af 23. december 1992 og § 14 i lov nr. 69 af 4. februar 2004, direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande er, på nær ændringerne foretaget ved § 13 i lov nr. 980 af 17. december 1997, direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet og lov om ferie er ikke gældende for Færøerne og Grønland.

Lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer er ikke gældende for Færøerne.

Lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer kan, på nær ændringerne foretaget ved § 9 i lov nr. 313 af 10. juni 1996, lov nr. 287 af 24. april 1996, lov nr. 340 af 2. juni 1999, § 7 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 58 i lov nr. 566 af 9. juni 2006, § 5 i lov nr. 647 af 12. juni 2013 og § 14 i lov nr. 1565 af 15. december 2015, sættes i kraft for Grønland.

Ændringerne af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer i § 1 i lov nr. 444 af 7. juni 2001, lov nr. 132 af 20. marts 2002, lov nr. 371 af 28. maj 2003, lov nr. 310 af 5. maj 2004, lov nr. 1414 af 22. december 2004, lov nr. 1416 af 22. december 2004 og § 8 i lov nr. 285 af 29. marts 2017 indeholder ikke en selvstændig anordningshjemmel.

Det foreslås med *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, jf. dog *stk. 2* og *3*.

Det foreslås med *stk. 2*, at §§ 1-5 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og de grønlandske forhold tilsiger.

De foreslåede ændringer i lovforslagets §§ 6 og 7 kan ikke sættes i kraft for Færøerne og Grønland, da lov om værnepligtsorlov og orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet og lov om ferie ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det foreslås med *stk. 3*, at § 8 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

De foreslåede ændringer i lovforslagets § 8 kan ikke sættes i kraft for Færøerne, da lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer ikke gælder for Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
	§ 1
	I værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:
	1. Overalt i loven ændres »han« til: »den pågældende«.
<p>§ 1. Enhver dansk mand er undergivet værnepligt (værnepligtig). Stk. 2-4. ---</p>	2. I § 1, stk. 1, ændres »mand« til: »statsborger«.
<p>§ 3. Mænd, der har gjort værnepligtstjeneste i en fremmed stat eller har gennemgået uddannelse i en fremmed stats forsvar, kan af Værnepligtsnævnet helt eller delvis fritages for værnepligtstjeneste.</p>	3. I § 3, stk. 1, ændres »Mænd« til: »Den«.
<p>Stk. 2. Forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske mænd at gøre værnepligtstjeneste, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse, så længe han er bosat her i landet.</p>	4. I § 3, stk. 2, 1. pkt., ændres »udenlandske mænd« til: »udlændinge«.
<p>§ 6. Forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, forestår afholdelse af Forsvarets Dag, herunder session, og afgør i øvrigt, om en person</p> <p>1) --- 2) --- 3) af grunde, der ikke vedrører egnethed og ikke vedrører udelukkelse efter § 4, har krav på, at værnepligten bortfalder for ham.</p>	5. I § 6, nr. 3, og § 26, stk. 1, ændres »ham« til: »den pågældende«.
<p>§ 26. Enhver værnepligtig er selv ansvarlig for, at bopælsforandringer, bortrejse og lignende ikke er til hinder for, at indkaldelsesordrer og andre meddelelser fra myndighederne</p>	

om værnepligten kan komme ham i hænde rettidigt. <i>Stk. 2-3. ---</i>	
§ 13. --- <i>Stk. 2-4. ---</i>	6. I § 13 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke: »Stk. 5. Forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.«
<i>Stk. 5.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.	Stk. 5 bliver herefter stk. 6.
§ 19. Sessionen kan tilkendegive den værnepligtige, der udskrives, i hvilken måned han tidligst vil blive indkaldt, såfremt den værnepligtige godtgør, at en sådan fastsættelse af tidligst mulige indkaldelsestidspunkt vil være af særlig betydning for ham af hensyn til hans uddannelse eller af andre grunde. Forsvarsministeren kan fastsætte regler herom.	7. I § 19, 1. pkt., ændres »ham« til: »den værnepligtige«, og »hans« ændres til: »den værnepligtiges«.
§ 21 a. Enhver dansk kvinde inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet.	8. § 21 a ophæves.
	§ 2
	I lov om forsvarrets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret bl.a. ved lov nr. 328 af 30. marts 2019 og senest ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:
§ 2. --- <i>Stk. 2.</i> Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår.	1. I § 2, stk. 2, 1. og 2. pkt., udgår »af linjen og reserven«, og i § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres »værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår« til: »værnepligtige menige«.
<i>Stk. 3.</i> Ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.	2. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke: »Stk. 3. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter stk. 2, herunder inddeling i af linjen og reserven.«

	Stk. 3 bliver herefter stk. 4.
§ 4. Forsvarsministeren fastsætter antallet af værnepligtige, der årligt indkaldes til forsvaret, og fastsætter tjenestetidens længde. Denne kan ikke overstige i alt 24 måneder. <i>Stk. 2. ---</i>	3. I § 4, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »24 måneder«: »for værnepligtige menige og 36 måneder for værnepligtige løjtnanter og sergenter«.
	4. I § 4 indsættes efter stk. 2 som nye stykker: »Stk. 3. Forsvarskommandoens underliggende myndigheder kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent. Stk. 4. Afgørelser efter stk. 3 kan påklages til Personelkommandoen. Klager over afgørelser skal være indgivet skriftligt inden to uger efter, at afgørelsen er meddelt. Personelkommandoens afgørelser kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.«
<i>Stk. 3.</i> Forsvarsministeren fastsætter aflønningen af personel, der aftjener værnepligt. Forsvarsministeren fastsætter de nærmere regler for udbetaling mv., herunder ydelse af forskud ved indkaldelse og indeholdelse i lønnen til dækning af gæld til forsvaret. <i>Stk. 4.</i> Forsvarsministeren fastsætter, i hvilket omfang værnepligtiges strafafsoning eller ulovlige fravær skal medføre eftertjeneste eller hjemsendelse med henblik på fornyet indkaldelse. Efter-tjenesten kan ikke overstige afsoningstiden og den tid, den pågældende eventuelt har været ulovligt fraværende. <i>Stk. 5.</i> Værnepligtige skal give vedkommende militære myndigheder de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten.	Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.
§ 7. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtsslignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 5-års-perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.	5. I § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtsslignende vilkår«.

<p><i>Stk. 2.</i> Pligten til at forrette tjeneste i totalfor-svaret efter stk. 1 gælder ikke for hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier og har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 8.</p>	
<p>§ 8. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier, har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i et mobiliseringskompagni ved udløbet af 5-årsperioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i mobiliseringskompagnier.</p>	
<p>§ 9. Forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, jf. §§ 7 og 8, 1) under krig eller andre ekstraordinære forhold og 2) i katastrofetilfælde. <i>Stk. 2-6 ---</i></p>	
<p>§ 9 a. Kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.</p>	<p>6. § 9 a ophæves.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>I beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, foretages følgende ændringer:</p>
<p><i>Kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår</i></p>	<p>1. Overskriften før § 54 a ophæves.</p>
<p>§ 54 a. Reglerne i §§ 52-54 og §§ 60-66 finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår.</p>	<p>2. §§ 54 a og 54 b ophæves.</p>
<p>§ 54 b. Kvindeligt personel i redningsberedskabet antaget på værnepligtslignende vilkår, som er afskediget eller hjemsendt, og for hvem</p>	

<p>tjeneste af enhver art i redningsberedskabet efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.</p>	
<p>§ 60. Medmindre disciplinarmidler anvendes, jf. § 62, straffes den værnepligtige, der er indkaldt til tjeneste i redningsberedskabet, med bøde eller fængsel i indtil 1 år, hvis han</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nægter at gøre tjeneste i redningsberedskabet, 2) udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet, 3) ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller 4) i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører. <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	<p>3. I § 60, stk. 1, ændres »han« til: »den pågældende«.</p>
<p><i>Stk. 3.</i> Enhver foresat i redningsberedskabet kan anholde en værnepligtig, når denne ikke efterkommer den foresattes tjenstlige befaling og det skønnes nødvendigt af hensyn til disciplinen at anholde ham.</p>	<p>4. I § 60, stk. 3, ændres »ham« til: »den pågældende«.</p>
	§ 4
	<p>I lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, foretages følgende ændring:</p>
<p>§ 6. Medmindre disciplinarmidler bringes i anvendelse, jf. § 8, stk. 1, straffes en arbejdspligtig med bøde eller med fængsel i indtil 1 år, såfremt han:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nægter at udføre civilt arbejde, 2) udebliver eller uberettiget fjerner sig fra tjenestestedet, 3) ikke efterkommer en foresats tjenstlige befaling eller 4) i øvrigt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører. <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	<p>1. I § 6, stk. 1, ændres »han« til: »den pågældende«.</p>
	§ 5
	<p>I lov værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, jf. lovbekendtgørelse nr. 428 af 30. september 1980, som ændret ved §</p>

	13 i lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændringer:
<p>§ 2. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3. Såfremt en ansøger ikke er egnet til bedømmelse og han ikke tilbagekalder sin ansøgning, meddeler vedkommende minister, jfr. § 27 i værnepligtsloven, såfremt beredskabsmæssige hensyn ikke taler herimod, ham udsættelse med værnepligtstjeneste, dog højst i et tidsrum af 14 måneder. Dette gælder dog kun, hvis den pågældende ikke tidligere har opnået udsættelse af denne grund.</i></p>	<p>1. I § 2, <i>stk. 3, 1. pkt.</i>, § 3, <i>stk. 2, 1. pkt.</i>, og § 4, <i>stk. 1, 1. pkt.</i>, ændres »han« til: »den pågældende«.</p>
<p>§ 3. --- <i>Stk. 2. Indenrigsministeren kan dog efter forhandling med udenrigsministeren og forsvarsministeren bestemme, at tilladelsen ikke bortfalder, eller at den værnepligtige kun skal indkaldes til den værnepligtstjeneste, som han er udskrevet eller overført til, i et kortere tidsrum end efter de almindelige regler. Ved afgørelsen skal der navnlig tages hensyn til, om bortfaldsgrunden beror på den værnepligtiges egne forhold.</i></p>	
<p>§ 4. Udføres der ikke bistandsarbejde i mindst 2 år, afgør værnepligtsnævnet, om og i hvilket tidsrum den pågældende skal indkaldes til den værnepligtstjeneste, som han er udskrevet eller overført til. Ved afgørelsen skal der navnlig tages hensyn til, om afbrydelsen af bistandsarbejdet beror på den værnepligtiges egne forhold. <i>Stk. 2-3. ---</i></p>	
<p>§ 2. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3. Såfremt en ansøger ikke er egnet til bedømmelse og han ikke tilbagekalder sin ansøgning, meddeler vedkommende minister, jfr. § 27 i værnepligtsloven, såfremt beredskabsmæssige hensyn ikke taler herimod, ham udsættelse med værnepligtstjeneste, dog højst i et tidsrum af 14 måneder. Dette gælder dog kun, hvis den pågældende ikke tidligere har opnået udsættelse af denne grund.</i></p>	<p>2. I § 2, <i>stk. 3, 1. pkt.</i>, ændres »ham« til: »den pågældende«.</p>

	§ 6
	I lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, foretages følgende ændringer:
<p>§ 1. Loven omfatter følgende grupper:</p> <p>1) Værnepligtige mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, som har modtaget meddelelse om tidspunktet for indkaldelse, jf. dog stk. 2.</p> <p>2-4) ---</p> <p>Stk. 2-5. ---</p>	<p>1. I § 1, stk. 1, nr. 1, udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.</p>
<p>§ 2. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår har ret til fravær fra arbejdet på grund af aftjening af værnepligt.</p> <p>Stk. 2-3. ---</p>	<p>2. I § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.</p>
<p>§ 4. Den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.</p> <p>Stk. 2. ---</p>	
<p>§ 5. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, der udnytter sin ret til fravær efter § 2, skal senest 14 dage efter modtagelse af meddelelsen af det forventede hjemsendelsestidspunkt underrette arbejdsgiveren om, hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter aftjent værnepligt.</p> <p>Stk. 2-3. ---</p>	
<p>§ 6. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, som efterkasses eller på anden måde hjemsendes før tiden, skal senest 14 dage efter hjemsendelsen underrette arbejdsgiveren herom. Arbejdsgiveren bestemmer, hvornår arbejdet skal genoptages.</p> <p>Stk. 2-3. ---</p>	
<p>§ 7. Lovens bestemmelser kan ikke ved aftale, vedtægter eller regulativer fraviges til ugunst for den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår.</p>	
<p>§ 9. Afskediges en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår i strid med § 2, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.</p>	

<i>Stk. 2. ---</i>	
§ 2. --- <i>Stk. 2.</i> En arbejdsgiver må ikke afskedige en lønmodtager, fordi han vil udnytte retten til fravær på grund af aftjening af værnepligt eller har været fraværende af denne grund. <i>Stk. 3. ---</i>	3. I § 2, stk. 2, § 4, stk. 1, og § 6, stk. 2, 2. pkt., ændres »han« til: »den pågældende«.
§ 4. Den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtstilsvarende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom. <i>Stk. 2. ---</i>	
§ 6. --- <i>Stk. 2.</i> Lønmodtageren har dog ret til at genoptage arbejdet 4 måneder efter efterkassations- eller hjemsendelsestidspunktet. Har lønmodtageren afgivet varsel efter § 5, stk. 1, har han ret til at genoptage arbejdet til det tidspunkt, der er angivet i varslet. <i>Stk. 3. ---</i>	
§ 8. § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, finder ikke anvendelse på værnepligtige mænd eller kvinder ansat på værnepligtstilsvarende vilkår, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.	4. I § 8 udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtstilsvarende vilkår«.
	§ 7
	I lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 152 af 20. februar 2024, foretages følgende ændringer:
§ 44. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtstilsvarende vilkår, for konstabelelever og for personel af reserven.	1. I § 44, stk. 3, udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtstilsvarende vilkår«.
<i>Stk. 4.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler	2. I § 44, stk. 4, udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtstilsvarende vilkår i det statslige redningsberedskab«.

om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab.	
	§ 8
	I lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 24. august 2017, som ændret ved § 27 i lov nr. 1711 af 27. december 2018 foretages følgende ændringer:
<p>§ 6. En funktionærs indkaldelse til aftjening af værnepligt, såvel civil som militær, berettiger ikke arbejdsgiveren til at afskedige funktionæren, men forholdet kan kun afvikles gennem opsigelse i henhold til § 2, og funktionæren har ret til løn i overensstemmelse med nærværende paragrafs stk. 2. Funktionæren er dog pligtig at underrette arbejdsgiveren, så snart han modtager meddelelse om tidspunktet for indkaldelsen, dog tidligst så lang tid forinden indkaldelsen, at funktionæren efter reglerne i § 2, stk. 6, kunne have opsagt tjenesteforholdet til ophør ved udgangen af den forud for indkaldelsestidspunktet liggende måned. Undladelse heraf berettiger arbejdsgiveren til ved den første indkaldelse at hæve forholdet uden varsel fra indkaldelsesdagen og ved senere indkaldelser at kræve erstatning for det tab, der er forvoldt ved undladelsen af at give underretning.</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	<p>1. I § 6, stk. 1, 2. pkt., og to steder i § 6, stk. 3, 2. pkt., ændres »han« til: »den pågældende«.</p>
<p><i>Stk. 3.</i> Efter genindkaldelse til militærtjeneste har funktionæren ret til at genindtræde i sin stilling med uændret anciennitet. Hvis funktionæren vil benytte sig af denne ret, påhviler det ham samtidig med, at han giver underretning om indkaldelsen, jf. stk. 1, at meddele arbejdsgiveren dette, og han er i så tilfælde forpligtet til ved hjemsendelsen at genindtræde i stillingen.</p>	<p>2. I § 6, stk. 3, 2. pkt., ændres »ham« til: »den pågældende«.</p>